

Provpass 1

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Kvantitativ del b

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematik), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. Då det positiva heltalet x divideras med 8 erhålls resten 2. **Vad blir resten då $(x + 9)$ divideras med 8?**

A 1
B 2
C 3
D 4

2. I en grupp på 30 personer är förhållandet mellan antalet män och antalet kvinnor 3:2. **Hur många i gruppen är kvinnor?**

A 6
B 10
C 12
D 15

3. Om $x = 3$, vad är då $x^3(x^3 - x^2)$?

- A 27
- B 81
- C 486
- D 18 954

4. Lös ut b ur formeln $a(b - 1) = c$

- A $b = \frac{c}{a} + 1$
- B $b = \frac{c}{a} - 1$
- C $b = \frac{c+1}{a}$
- D $b = \frac{c-1}{a}$

5. Vilken funktion visar volymen L vid tiden t ?

t (timmar)	L (liter)
0	19
1	13
2	7
3	1

- A $L = 6t + 19$
- B $L = 6t - 19$
- C $L = -6t + 19$
- D $L = -6t - 19$

6. Vad blir $\frac{1}{2} + \frac{\frac{2}{3}}{\frac{3}{4}} - \left(\frac{4}{5} \cdot \frac{5}{6}\right)$?

- A $\frac{1}{3}$
- B $\frac{13}{18}$
- C $\frac{3}{4}$
- D $\frac{23}{24}$

7. Kuben K_1 har volymen $x \text{ cm}^3$. Sidan i kuben K_2 är tre gånger så lång som sidan i kuben K_1 . **Hur många kuber K_1 motsvarar volymen av kuben K_2 ?**

A 9
B 12
C 24
D 27

8. Vad är medelvärdet av $\frac{3}{8}$ och 0,065?

A 0,18
B 0,22
C 0,36
D 0,44

9. Vad är x om $\frac{1}{x} = \frac{1}{2} + \frac{1}{3}$?

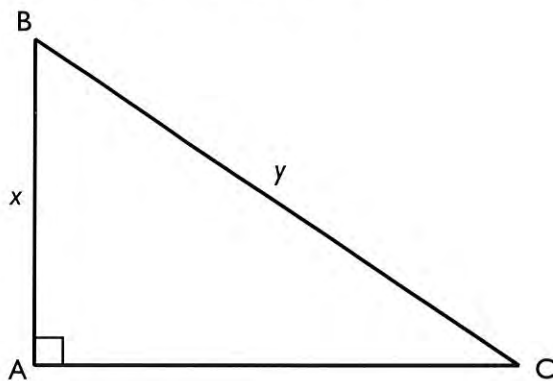
A $\frac{5}{6}$

B $\frac{6}{5}$

C 5

D 6

10. I triangeln ABC är vinkeln A rät. AB är x cm och BC är y cm. Vilket uttryck beskriver triangelns area?

A $\frac{x(y^2 - x^2)}{2} \text{ cm}^2$

B $\frac{x(y - x)^2}{2} \text{ cm}^2$

C $\frac{x\sqrt{y^2 - x^2}}{2} \text{ cm}^2$

D $\frac{x\sqrt{(y - x)^2}}{2} \text{ cm}^2$

11. Vilket svarsförslag är minst?

A $\frac{1}{12} - \frac{1}{11}$

B $\frac{1}{11} - \frac{1}{12}$

C $\frac{\frac{1}{12}}{\frac{1}{11}}$

D $\frac{1}{12} \cdot \frac{1}{11}$

12. Om $a = 2/b$ och $b = 3/c$, hur många a motsvarar då $6c$?

A 6

B 9

C 12

D 18

13. $x < y$

Kvantitet I: $4 - x$

Kvantitet II: $4 - y$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

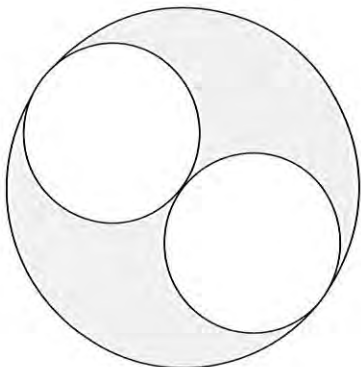
14. x, y och z är tre på varandra följande heltal och $xyz = 0$

Kvantitet I: 0

Kvantitet II: z

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. Två lika stora cirklar tangerar en större cirkel. De tangerar dessutom varandra i den större cirkelns medelpunkt.

Kvantitet I: Den sammanlagda arean av de två mindre cirkelarna

Kvantitet II: Arean av det skuggade området

- A I är större än II
B II är större än I
C I är lika med II
D informationen är otillräcklig
16. Ett 10 meter långt snöre delas i fyra bitar; tre lika långa och en kortare bit.

Kvantitet I: Längden på en av de tre bitar som är lika långa

Kvantitet II: 3 meter

- A I är större än II
B II är större än I
C I är lika med II
D informationen är otillräcklig

17. $a = 2b$

$b = 3c$

Kvantitet I: $a + b + c$

Kvantitet II: $10c$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

18. x är 80 % av 60

35 är 70 % av y

Kvantitet I: x

Kvantitet II: y

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

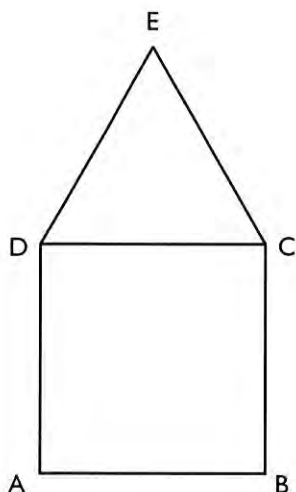
19. Funktionen g ges av $g(x) = 4 - x^2$

Kvantitet I: $g(4)$

Kvantitet II: $g(-4)$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

20. ABCD är en kvadrat och CDE är en liksidig triangel. Arealen av ABCD är 36 cm^2 .

Kvantitet I: Omkretsen av femhörningen ABCED

Kvantitet II: 30 cm

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

21. $m = \frac{3x}{4}$
 $n = \frac{4x}{3}$

Kvantitet I: x^2

Kvantitet II: mn

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

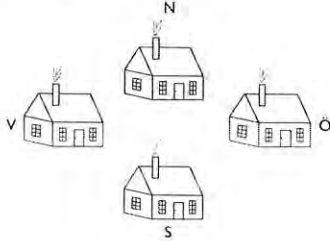
22. Fem olika positiva heltal har medelvärdet 12 och medianen 15.

Kvantitet I: Största möjliga värdet på det största av talen

Kvantitet II: 27

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

23. På en ö bor fyra familjer i varsin stuga där varje stuga ligger i varsitt av de fyra väderstrecken: norr, söder, öster eller väster. Varje stuga har en unik färg: gul, blå, röd eller grön. **I vilket väderstreck ligger den gula stugan?**

- (1) Den blå stugan ligger längre söderut än den röda stugan, men längre norrut än den gröna stugan.
- (2) Den röda stugan, som inte ligger i söder, ligger längre norrut än den gröna stugan. Den blå stugan ligger i öster.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

24. Per har en konstant månadsutgift för godis. Han har som mål att minska den till hälften. **Hur många månader tar det innan han har lyckats?**

- (1) Pers utgift för godis minskar med 10 procent per månad.
- (2) När Per har halverat månadsutgiften för godis har den minskat med 200 kr.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

25. I en hiss som startar från bottenvåningen är medelåldern på personerna i hissen 30 år. Vid nästa stopp, på första våningen, kliver en person ur hissen och en person kliver på. **Vad är medelåldern på personerna i hissen när den lämnar första våningen?**

- (1) Den som kliver på hissen vid första våningen är 10 år äldre än den som kliver ur.
- (2) Det är fem personer i hissen när den startar från bottenvåningen.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

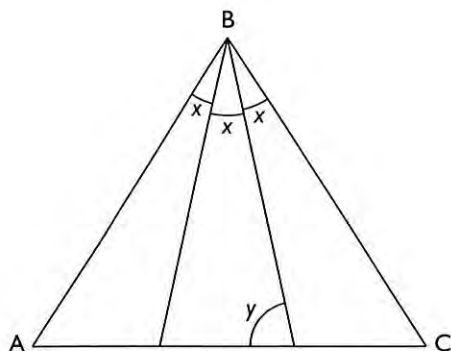
26. Kusinerna Arvid, Elin och Moa har en sammanlagd ålder på 30 år. **Hur gammal är Elin?**

- (1) Moa, som är yngst av de tre, är 6 år gammal.
- (2) Arvid är dubbelt så gammal som en av sina kusiner.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. ABC är en triangel. Vinkeln ABC delas i tre lika stora vinklar x . Hur stor är vinkeln y ?

- (1) Triangeln ABC är liksidig.
 (2) Alla sidor i triangeln ABC är 6 cm.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
 B i (2) men ej i (1)
 C i (1) tillsammans med (2)
 D i (1) och (2) var för sig
 E ej genom de båda påståendena

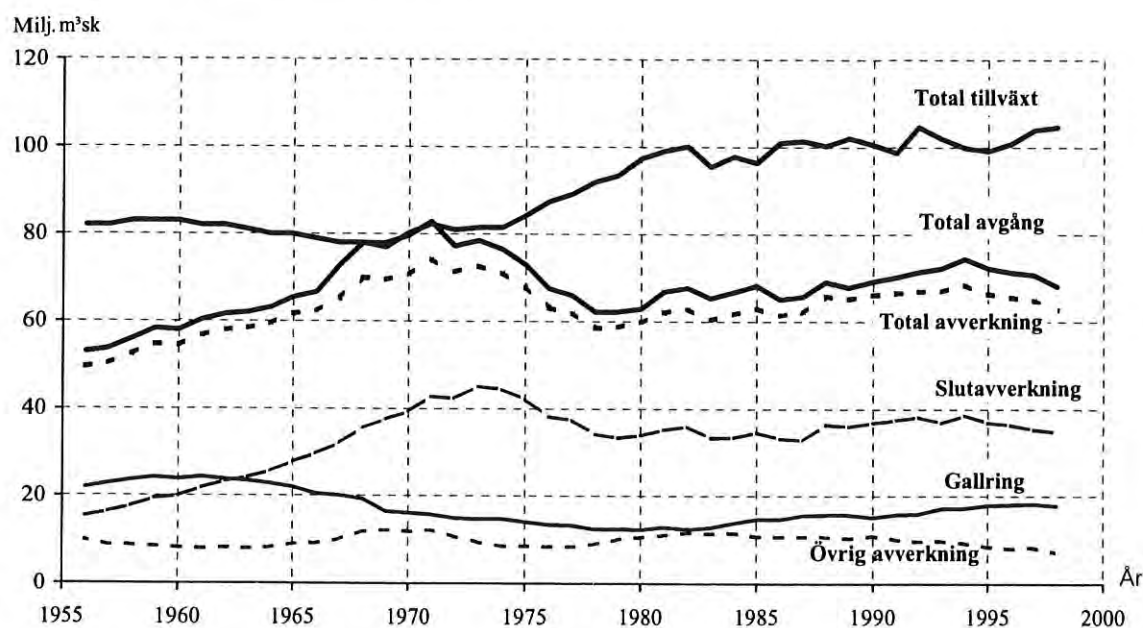
28. I en fågeldamm finns det änder och svanar. Vad är kvoten mellan antalet änder och antalet svanar?

- (1) Svanarna är 50 färre än hälften av antalet änder.
 (2) Antalet svanar är $\frac{3}{11}$ av antalet änder.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

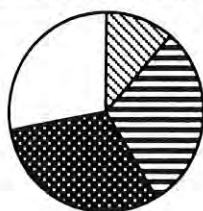
- A i (1) men ej i (2)
 B i (2) men ej i (1)
 C i (1) tillsammans med (2)
 D i (1) och (2) var för sig
 E ej genom de båda påståendena

Svenskt skogsbruk

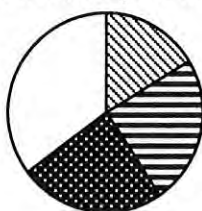

Total tillväxt och avgång i den svenska skogen åren 1956–1998 angivet i miljoner skogskubikmeter (milj. m³sk). Den totala avgången består av total avverkning och naturlig avgång¹. Den totala avverkningen delas in i slutavverkning, gallring och övrig avverkning.

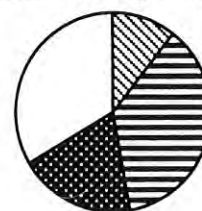
1980/81
Totalt: 64,5 miljoner m³sk

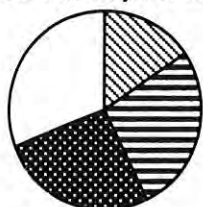
1985/86
Totalt: 52,2 miljoner m³sk

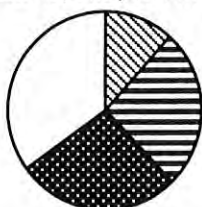
1990/91
Totalt: 70,7 miljoner m³sk

1995/96
Totalt: 71,2 miljoner m³sk

2000/01
Totalt: 60,2 miljoner m³sk

Landsdelar

- Norra Norrland
- Södra Norrland
- Svealand
- Götaland

Total avverkning fördelad på landsdelar fem säsonger under perioden 1980–2001. Skogskubikmeter (m³sk).

¹ Självdöd skog, vindfälld skog etc.

Uppgifter

29. Hur mycket skog avverkades i Götaland säsongen 2000/01?

- A 20 miljoner m³sk
- B 30 miljoner m³sk
- C 35 miljoner m³sk
- D 60 miljoner m³sk

30. Hur mycket skog slutavverkades och gallrades sammanlagt 1995?

- A 37 miljoner m³sk
- B 48 miljoner m³sk
- C 55 miljoner m³sk
- D 66 miljoner m³sk

31. Studera respektive säsong utifrån hur den totala avverkningen var fördelad på landsdelar. Under vilken säsong var Norrlands andel som minst?

- A 1980/81
- B 1985/86
- C 1990/91
- D 2000/01

Befolkningens utbildning

Sveriges befolkning 16–74 år uppdelad efter kön, ålder och högsta utbildningsnivå 2005. Antal.

Kön	Åldersgrupp	Befolkning		Förgymnasial utbildning		Gymnasial utbildning		Eftergymnasial utbildning		Forskar- utbildning	Uppgift saknas
		Antal		Folkskole- utbildning	Grundskole- utbildning	högst 2 år		3 år	kortare än 3 år		
Män	16–19 år	240 343	431	185 456		1 453	39 649	173	–	–	13 180
	20–24 "	269 488	2 675	35 930		15 454	151 047	44 496	11 222	18	8 646
	25–34 "	587 362	6 488	58 171		104 953	186 070	82 343	131 346	4 383	13 608
	35–44 "	650 044	9 697	74 471		264 517	83 151	101 111	100 076	9 795	7 226
	45–54 "	588 676	24 514	103 366		206 722	73 447	80 599	86 175	9 002	4 851
	55–64 "	604 893	129 769	55 143		154 840	102 935	61 101	86 832	9 579	4 694
	65–74 "	366 707	146 332	16 937		75 229	54 774	27 011	35 741	5 420	5 263
	Totalt	3 307 513	319 906	529 474		823 168	691 073	396 834	451 393	38 197	57 468
Kvinnor	16–19 år	227 932	339	174 861		1 105	41 155	285	–	–	10 187
	20–24 "	257 780	2 668	26 707		12 173	130 635	58 384	18 752	17	8 444
	25–34 "	566 975	8 920	39 864		75 375	161 938	81 780	184 668	3 138	11 292
	35–44 "	624 135	12 673	48 034		195 048	119 305	106 608	131 090	5 456	5 921
	45–54 "	574 995	20 331	67 530		205 564	70 009	96 839	106 538	4 248	3 936
	55–64 "	598 871	94 636	58 705		217 445	49 495	74 114	96 406	3 612	4 458
	65–74 "	399 569	143 169	32 746		125 612	18 295	30 850	40 266	1 480	7 151
	Totalt	3 250 257	282 736	448 447		832 322	590 832	448 860	577 720	17 951	51 389
Män+kvinnor	16–19 år	468 275	770	360 317		2 558	80 804	458	–	–	23 367
	20–24 "	527 268	5 343	62 637		27 627	281 682	102 880	29 974	35	17 090
	25–34 "	1 154 337	15 408	98 035		180 328	348 008	164 123	316 014	7 521	24 900
	35–44 "	1 274 179	22 370	122 505		459 565	202 456	207 719	231 166	15 251	13 147
	45–54 "	1 163 671	44 845	170 896		412 286	143 456	177 438	192 713	13 250	8 787
	55–64 "	1 203 764	224 405	113 848		372 285	152 430	135 215	183 238	13 191	9 152
	65–74 "	766 276	289 501	49 683		200 841	73 069	57 861	76 007	6 900	12 414
	Totalt	6 557 770	602 642	977 921		1 655 490	1 281 905	845 694	1 029 113	56 148	108 857

Uppgifter

32. Hur många fler var de som hade gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå än de som hade eftergymnasial utbildning (ej forskarutbildning) som högsta utbildningsnivå?

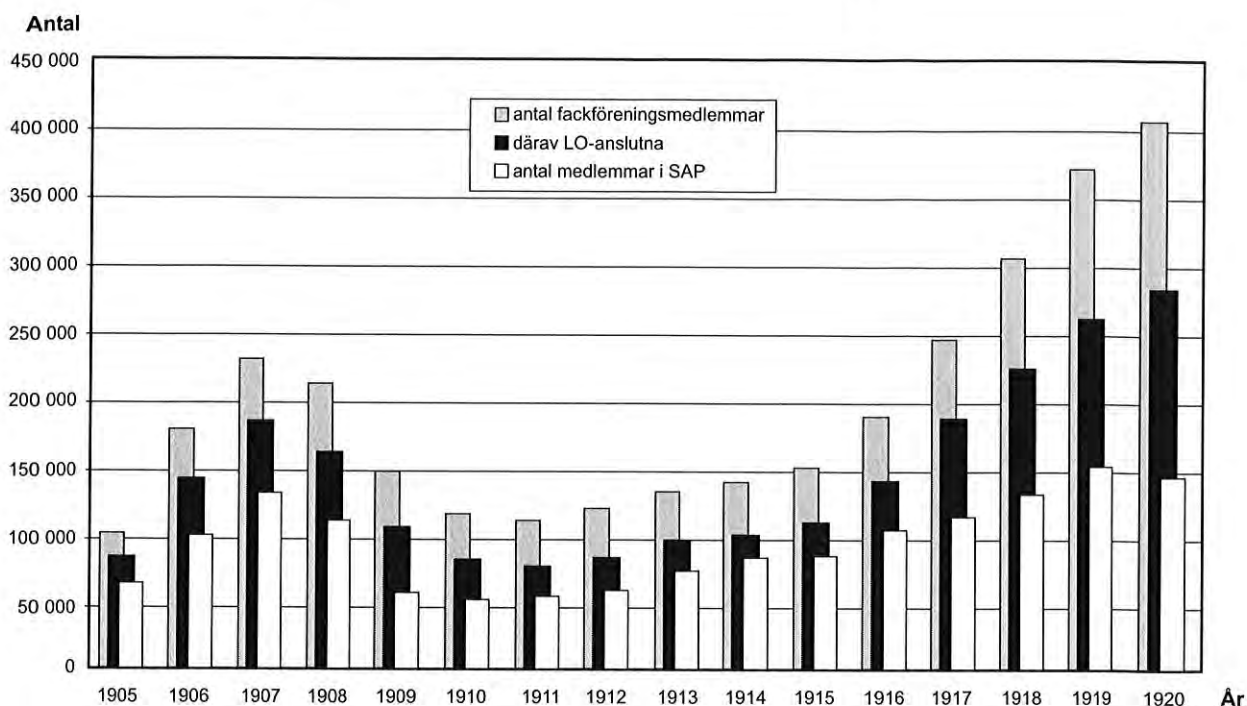
- A 252 792
- B 1 062 588
- C 1 356 832
- D 1 874 808

33. Identifiera den åldersgrupp som var störst till antalet individer.

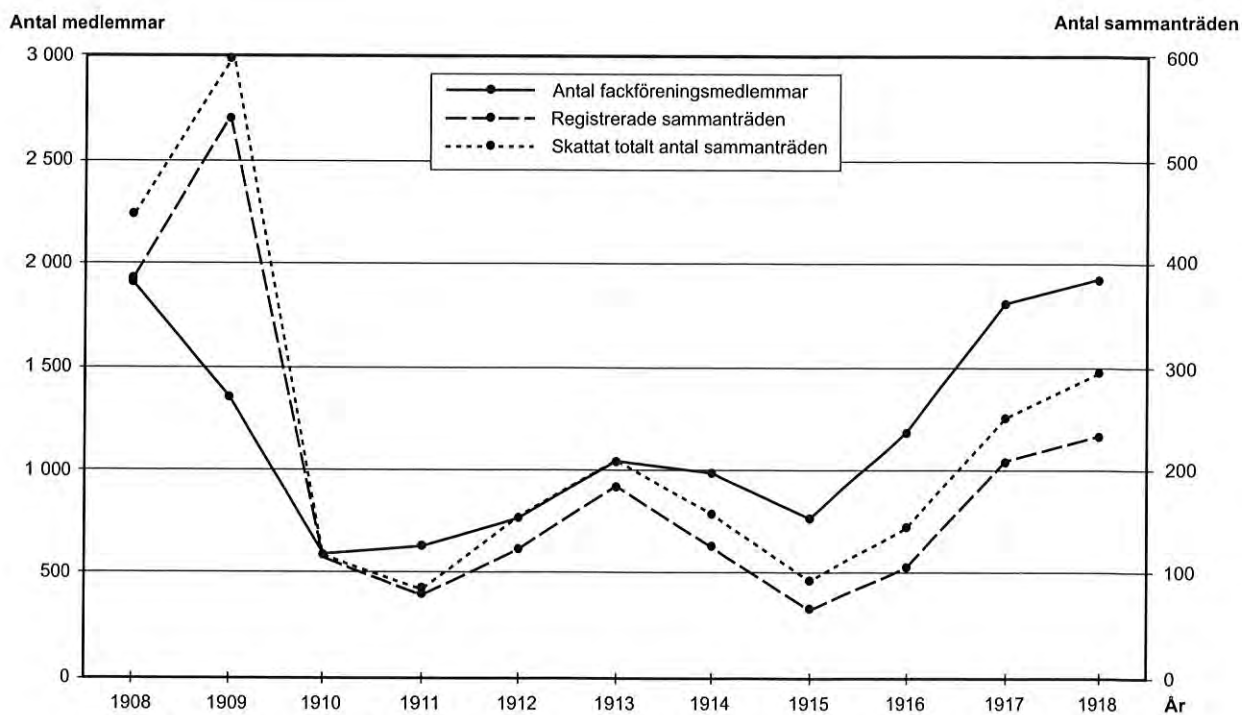
Hur stor andel av individerna i denna grupp hade en utbildningsnivå som var högre än gymnasial utbildning?

- A 15 procent
- B 20 procent
- C 35 procent
- D 50 procent

Fackföreningsmedlemmar i Sverige och i Ådalen

Antal fackföreningsmedlemmar samt därav LO-anslutna i Sverige 1905–1920. Därutöver anges antal medlemmar i Sveriges socialdemokratiska arbetareparti, SAP.

Antal fackföreningsmedlemmar, antal registrerade sammanträden samt skattat totalt antal sammanträden i Ådalen under perioden 1908–1918.

Uppgifter

34. Hur stor var den största förändringen av antalet fackföreningsmedlemmar i Sverige från ett år till närmast efterföljande år?

- A 35 000
- B 55 000
- C 75 000
- D 115 000

35. Jämför antalet fackföreningsmedlemmar i Ådalen det år då antalet var som störst och det år då antalet var som minst. **Hur stor var skillnaden?**

- A 900
- B 1 300
- C 1 900
- D 2 600

36. Vilket år var antalet fackföreningsmedlemmar, LO-anslutna respektive SAP-medlemmar som minst i Sverige?

- A 1905, 1910 respektive 1905
- B 1905, 1911 respektive 1910
- C 1910, 1910 respektive 1910
- D 1910, 1911 respektive 1905

37. Hur många registrerade sammanträden hölls i genomsnitt per år i Ådalen under den redovisade perioden?

- A 100
- B 200
- C 300
- D 900

Ålderskillnader mellan sammanboende 1985

DTK

Kvinnans ålder (år)	Mannen äldre (år)											Mannen yngre (år)										
	≥10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	≥10	
	0	2	0	6	11	19	21	19	65	63	65	95	93	104	98	57	57	55	44	32	93	
90–												65										
85–89	4	5	7	12	22	30	52	72	81	93	84	106	91	74	62	48	36	29	21	18	53	
80–84	12	9	15	23	34	50	62	80	97	98	86	94	78	65	49	40	27	21	15	13	33	
75–79	25	14	22	31	45	60	74	89	98	103	88	89	68	52	39	28	20	14	11	8	21	
70–74	42	21	29	41	54	69	82	96	102	98	80	77	57	42	31	23	16	11	8	6	14	
65–69	62	26	36	48	60	74	87	96	99	93	78	73	50	36	25	17	12	8	5	4	10	
60–64	70	26	35	45	57	74	90	102	108	102	78	69	45	31	21	14	10	7	4	3	9	
55–59	77	28	38	52	66	80	91	101	104	97	73	63	42	27	18	11	8	6	4	3	10	
50–54	88	29	37	48	61	75	89	103	107	100	74	62	39	25	17	11	8	6	5	4	12	
45–49	82	24	32	43	55	71	87	103	112	107	81	64	40	27	18	14	11	8	6	4	11	
40–44	63	18	25	34	47	65	85	109	124	123	92	75	46	30	20	13	10	7	5	3	7	
35–39	49	15	20	29	43	64	92	126	143	134	94	70	41	27	18	12	8	6	4	2	4	
30–34	58	20	28	39	55	75	100	124	133	121	85	62	38	24	15	9	6	4	2	1	1	
25–29	70	23	31	41	57	76	103	126	135	123	87	58	32	19	10	5	3	1	0	0	0	
20–24	68	22	31	44	62	85	114	140	147	129	86	46	17	6	2	0	0	0	0	0	0	

Ålderskillnad mellan sammanboende kvinnor och män. Kvinnorna har delats in i åldersgrupper. För varje åldersgrupp redovisas fördelningen av 1 000 par efter skillnaden i ålder mellan kvinnan och mannen.

Uppgifter

38. För hur stor andel av paren där kvinnan var 30–34 år gällde att mannen var yngre än kvinnan?

- A 16 procent
- B 25 procent
- C 47 procent
- D 75 procent

39. I vilken av följande åldersgrupper var det mer än tio gånger så vanligt att kvinnan var minst tio år yngre än att hon var minst tio år äldre än mannen?

- A 50–54 år
- B 45–49 år
- C 40–44 år
- D 35–39 år

40. Hur stor andel av kvinnorna i åldersgruppen 65–69 år bodde tillsammans med en man som var antingen lika gammal, ett år yngre eller ett år äldre?

- A $\frac{1}{5}$
- B $\frac{1}{4}$
- C $\frac{1}{3}$
- D $\frac{2}{5}$

BLANKSIDA. INGÅR EJ I PROVET.

Provpass 2

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del c

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. moderator

- A mellanche
- B skulptör
- C auktionsutropare
- D debattledare
- E kläddesigner

2. gråtmild

- A ledsam
- B tröstande
- C sörjande
- D medkännande
- E sentimental

3. dragplåster

- A häftmassa
- B attraktion vid evenemang
- C fiskeredskap
- D påträngande person
- E överdrag

4. subventionera

- A beställa
- B stödja ekonomiskt
- C meddela
- D utse en ersättare
- E beskatta

5. singel

- A grus
- B metall
- C gräsfrö
- D mynt
- E urdjur

6. veterligen

- A följaktligen
- B möjligtvis
- C såvitt känt
- D absolut
- E visserligen

7. aladåb

- A prydnadssten
- B havslevande djur
- C kall maträtt
- D allvetande person
- E prästdräkt

8. förfaras

- A bli oanvändbar
- B ta slut
- C upplösas
- D få nog
- E bli bortskämd

9. nihilist

- A en som vägrar bära vapen
- B en som njuter av plågor
- C en som förnekar normer
- D en som lever i isolering
- E en som inte vill äga något

10. endogen

- A inifrån kommande
- B tvåkönad
- C tydligt avgränsad
- D avsiktlig
- E ofta förekommande

Ordkedjor

På en liten skola någonstans i södra Sverige sitter en forskare och samtalar med eleverna i en tvåa. Ämnet som avhandlas är vad eleverna tycker om att läsa och vilka böcker de läst så här långt. Barnen är mycket aktiva och berättar ivrigt om sina läsefrukter. Den litterära dieten är varierad men flera av barnen har läst sådant som vi brukar benämna långserier, till exempel böckerna om LasseMaja. Barnen berättar utförligt om innehållet i det lästa och lyfter fram olika händelser i böckerna som de tycker är särskilt roliga och viktiga.

Den lyssnande forskaren är imponerad av de här åtta-åringarnas beläsenhet och hon kan konstatera att de inte bara kan läsa rent tekniskt utan att de också läser med god förståelse och att de kan förhålla sig till innehållet i det lästa. Eva, elevernas lärare, som är mycket erfaren, har lämnat den traditionella bokstavsinläringen och den isolerade, formaliserade färdighetsträningen. Hon har insett vikten av ett holistiskt tänkande där svenskämnet integreras med andra ämnen och där olika språkliga uttryck går hand i hand. All färdighetsträning sker i funktionella sammanhang, det är innehållet i undervisningen som står i fokus och skönlitteraturen fyller en viktig funktion som källa till kunskap och upplevelse.

På order från kommunledningen kommer så en dag en specialpedagog till klassen och genomför ett ordkedjetest. Resultatet får den erfarna specialpedagogen att blekna. Enligt testet skulle det nämligen förhålla sig så att de flesta

eleverna i den här klassen kan beskrivas som analfabeter. De har nästan det sämsta resultatet i hela kommunen. Detta är, minst sagt, förbryllande och Eva börjar vackla i sin tro på vikten av att bedriva en undervisning där meningsfullhet, förståelse, innehåll, helheter och dialog utgör de didaktiska grundbultarna. Hon vet att hennes elever med flyt och god förståelse kan läsa både facklitteratur och skönlitteratur anpassad för deras ålder, och lika förbaskat visar testresultatet att eleverna inte kan läsa. Hur i hela friden ska man få den här ekvationen att gå ihop?

Svaret på gåtan är sannolikt att det elever gör när de utsätts för ordkedjetest inte har något med läsning att göra. Det handlar enbart om rent teknisk ordavkodning, och testet är utformat så att innehållet i de ord som eleverna ska identifiera inte ska ge dem några som helst ledtrådar när de "läser". Evas elever är vana vid att de texter de läser ska vara intressanta och meningsfulla och att det viktiga är att de förstår vad de läser. När de genomförde ordkedjetestet letade de naturligtvis efter mening, innehåll, betydelse och förståelse, och när de inte hittade något av detta gav de sannolikt upp. Den enda slutsats man kan dra av detta är att ordkedjetest är oanvändbara om man vill få en uppfattning om elevers läsförmåga och läsförståelse. Och att kommunala beslutsfattare ska låta bli att fatta beslut på områden där de saknar kompetens.

KARIN JÖNSSON OCH JAN NILSSON

Uppgifter

11. Vilket påstående om läsningens roll i de beskrivna barnens dagliga skolundervisning överensstämmer bäst med texten?

- A Läsning ges särskild prioritet framför många andra områden.
- B Barnen tränar läsning genom praktisk tillämpning i olika ämnen.
- C Läsundervisningen individanpassas i takt med att barnen lär sig mer.
- D Barnen får framför allt träna sin läsförmåga på texter som de själva valt ut.

12. Vad är det främsta problemet med ordkedjetest, enligt textförfattarna?

- A Testen bortser från individuell läsförmåga.
- B Testen saknar stöd i pedagogisk läsforskning.
- C Testen mäter bara inläring och inte kunskap.
- D Testen är abstrakta och saknar sammanhang.

Sparvugglor

Sparvugglor är mestadels stationära, särskilt hanarna. Men vid födobrist kan de flytta långa sträckor. I vår forskning beskriver vi en flyttningshöst vid Hammarö fågelstation 2005, då ett stort antal sparvugglor fångades och ringmärktes samt bestämdes till kön och ålder. Sparvugglorna fångades i spegelnät med hjälp av bandspelare med sparvugglesång och andra läten under september och oktober.

Årsungar av sparvuggla genomgår en partiell ruggning i juli-oktober, medan adulta ugglor ruggar fullständigt under samma period. Ungfåglarna ruggar inte de yttre större täckarna utan bara ett varierande antal av de inre. Detta leder till en kontrast mellan de två fjädergenerationerna, en ålderskaraktär som är lätt att urskilja i fält. Även hand- och armpennorna är olika hos unga och gamla individer. Ungfåglarnas pennor var brunaktiga utan grått, och de ljusa fläckarna i spetsen av hand- och armpennorna var vitare och mera kontrasterande hos de gamla än hos de unga. Ruggningsstadiet är till hjälp vid åldersbestämningen ända till oktober eftersom många adulter ruggar färdigt först då.

Ugglorna könsbestämdes med hjälp av vinglängden. Fåglar som hade en vinge som var längre än 101 mm ansågs vara honor och fåglar som hade en vinge som var kortare än 100 mm ansågs vara hanar.

Vi fångade totalt 164 sparvugglor mellan 28 augusti och 31 oktober. Den första tidiga individen den 28 augusti var antagligen en lokal fågel. Flyttande ugglor började upp-

träda den 9 september. Flyttningen pågick nästan varje dag, men den intensivaste perioden var sista tredjedelen av september då 48 procent av ugglorna fångades. Toppen nåddes den 22 september, då 15 sparvugglor fångades. Ungfåglarna startade flyttningen elva dagar före de adulta. Ungfåglarnas topp inföll 26 september och de gamlas topp 7 oktober. Den sista fågeln var en adult den 31 oktober. Ungfåglarnas flyttning minskade kraftigt redan i början av oktober. Flyttningmönstret 2005 liknade det som registrerats vid Hammarö tidigare år.

En majoritet av de flyttande sparvugglorna var honor. Det fanns ingen tidsskillnad i sträckets förlopp mellan könen.

Vi fick bara ett längre återfynd samma höst. Det var en ungfågel som kontrollerades vid Strömstad 123 km väster om märkplatsen. På märkplatsen fick vi 12 kontroller, bara en gång av varje fågel och vanligen bara ett fåtal dagar efter märkningen. Den längsta tiden mellan märkning och kontroll var 22 dagar. Ytterligare ett långåterfynd erhöles i mars 2008. Fågeln hade märkts som årsunge och återfanns i Nordre Osen, Hedmark i Norge, 247 km åt NNV.

De flesta av de 163 sparvugglorna efter den första fångades i gryningen (86 %), de flesta av de övriga i skymningen och bara ett fåtal under natten eller dagen.

MICHAL POLAKOWSKI, MONIKA BRONISZEWSKA &
MICHAL SKIERCZYNSKI

Uppgifter

13. Vad kan man allmänt säga om forskningsresultaten beträffande sparvugglor vid Hammarö fågelstation?

- A De tycks med tiden inkludera allt färre hanar.
- B De indikerar ökade skillnader över generationerna.
- C De tycks vara likvärdiga från år till år.
- D De varierar allteftersom mätmetoderna ändras.

14. Vilken slutsats om sparvugglor är mest rimlig att dra av texten?

- A Honor flyttar i större utsträckning än vad hanar gör.
- B Det tycks bli allt svårare att könsbestämma fågelarten.
- C Hanarna i olika generationer är mer lika varandra än honorna.
- D Hanar och honor flyttar vid olika tidpunkter.

Samtalston

Sveriges Arkitekters Kritikerpris har just delats ut. Det gick till Jan Åman och hans Färgfabriken för "deras sätt att driva och förnya arkitektur- och stadsbyggnadsdebatten i otraditionella former". Börjar synen på diskussionen om arkitektur och samhällsplanering sakta förändras? Annars brukar det låta som när Ola Andersson fick kritikerpriset 2006, för att ha "spridit arkitekturkritik och stadsbyggnadsdebatt till en bredare krets". Eller som när Tomas Lewan fick det året efter för att juryn ville "uppmuntra fler praktiserande arkitekter att delta i det offentliga samtalet om arkitektur".

Det finns något uppfordrande, otydligt och nästan rörande förhoppningsfullt i formuleringarna om det där "offentliga samtalet". Vad är målet – folkbildning, förståelse eller kanske förlåtelse? Vem ska man prata med, vem är egentligen intresserad – näringslivet eller det så kallade brukarledet? Nja, knappast. Panegyrisk självanalys har egentligen bara en målgrupp: andra arkitekter. Få debattörer är verkligt intresserade av dialog men däremot gärna av en prestigefylld monolog. Ska ett samtal lyfta över en propagandanivå måste det finnas ett intresse och en öppenhet för andras åsikter, fördomar och motsägelser. Dialogen har annars en tendens att förvandlas till någon sorts passivt aggressiv tävling, unket osande av testosteron.

De som efterlyser offentlig debatt har ofta en (mer eller mindre) dold agenda. Det kan handla om att arkitekter borde bygga höga hus, värna hyresrätten, ägna sig mer åt

socialt engagemang eller passivhus. Man kidnappar diskussionen för egna syften och vill slå fast arkitektens uppgift. Hur angeläget det än är att rädda världen kan det aldrig automatiskt bli alla arkitekters uppgift. Se upp för skendebatt och smygtotalitära debattörer!

Arkitektvärlden fortsätter att känna sig dålig för att den inte får igång det efterlängtnade "offentliga samtalet om arkitektur". Kanske bygger denna desperata önskan på nostalgi. På drömmen om en tid när vi säkert visste vilket samhälle som skulle byggas och vilken stil det skulle byggas i. En tid när arkitekterna hade allmänhetens förtroende. Kåren var liten, homogen och säker på att man hade rätt. Kanske lever föreställningen om samtalet kvar där? I så fall är det förväntningarna det är fel på. Sverige är inte samma land i dag som på tjugo- eller sextioalet. Arkitekter i dag är en större, mer diversifierad och globaliserad yrkesgrupp som kan och vill prata om många olika saker samtidigt.

Vår fixering vid bristen på en bred debatt om arkitektur skymmer det faktum att det faktiskt pågår många olika diskussioner i en mängd olika grupperingar. Kanske dags att sluta drömma om det offentliga goda/uppbyggliga/folkbildande samtalet? Och börja prata i stället, i normal samtalston.

KATARINA RUNDGREN

panegyrisk = egenkär, förhålligande

Uppgifter

15. Vilken sorts arkitektur drömmer en tongivande del av dagens arkitektkår om, enligt textförfattaren?

- A En arkitektur som anpassar sig till arkitekternas breddade kompetens.
- B En arkitektur som har en tydlig och självklar uppgift.
- C En arkitektur som finner inspiration i äldre byggnadsstilar.
- D En arkitektur som lyfter sig över tillfälliga trender och stilar.

16. Vilket syfte har textförfattaren med sin text?

- A Att bemöta en kritik.
- B Att avsluta en debatt.
- C Att formulera en yrkesroll.
- D Att punktera en illusion.

Svår maternell sjuklighet

Nyligen publicerade BMJ (*British Medical Journal*) en nationell kohortstudie från Storbritannien som visar att mycket svår maternell sjuklighet (eklampsi, peripartal hysterektomi, lung- eller fostervattensemboli samt akut fettlever) är vanligare bland vissa etniska minoritetsgrupper än bland den vita majoritetsbefolkningen.

Högst risk hade kvinnor med afrikansk eller karibisk bakgrund, efter justering för socioekonomiska faktorer. Detta motsvarar fynd i tidigare studier om mödradödlighet och perinatal dödlighet. Författarna diskuterar skillnader i sjukdomsmönster som förklaring, men de berör inte interaktioner mellan variabler, suboptimal vård eller kommunikationsproblem som tänkbara alternativ.

Svårigheterna att mäta mödradödlighet korrekt har diskuterats länge. Även i höginkomstländer finns problem med felklassificering och statistisk styrka, vilket försvårar möjligheterna att studera mödra- och förlossningsvård i ett etniskt perspektiv. I BMJ-artikeln har man försökt komma åt problemet genom att använda "near miss", dvs. att kvinnan nästan varit på väg att dö, som mått på svår maternell sjuklighet.

Studier av svår maternell morbiditet baseras på kliniska kriterier för vanligt förekommande diagnoser, för organspecifik dysfunktion eller för handläggning och intervention av kritiska tillstånd. De flesta studierna har utförts på sjukhusmaterial i höginkomstländer, men några även i låginkomstländer.

Introduktionen av begreppet svår maternell sjuklighet ska ses som ett komplement till att mäta kvaliteten på mödra- och förlossningsvården och som ett sätt att öka förståelsen för förloppet hos svårt sjuka kvinnor som överlever jämfört med dem som dör i samband med graviditet eller förlossning. Författarna påpekar att möjligheten att studera skillnader mellan grupper underlättas. Dessutom ger det bättre möjlighet till kunskaper i kliniska rutiner, eftersom morbiditet är vanligare än mödradödsfall. Ett annat argument för att använda svår maternell sjuklighet är att det anses som ett mindre dömande mått, och därmed är det lättare att dra lärdom av resultaten.

Det är intressant att jämföra resultaten om ojämlikhet inom brittisk förlossningsvård med svensk vård, eftersom Sverige proportionellt sett har en högre andel invandrad befolkning än både Storbritannien och USA. Ett problem är dock att olika definitioner av invandrare används. I nordiska studier är kvinnans födelseland ofta utgångspunkt för definitionen, i de brittiska studierna den etniska gruppen.

I Storbritannien anser man att verkligheten speglas bättre om individen själv definierar vilken etnisk grupp hon tillhör. Detta har en historisk förklaring, men det försvårar jämförelsen mellan länder: t.ex. klassificeras kvinnor från Afrika söder om Sahara som antingen vita afrikaner, indiska afrikaner eller svarta afrikaner. I BMJ-artikeln betyder det att många av de kvinnor som identifierades som högriskindivider för maternell sjuklighet i själva verket kan vara födda och uppvuxna i Storbritannien. Etnicitetsbegreppet kan tolkas som en socioekonomisk såväl som en biologisk variabel, men det är svårare att analysera samband med migration och sociokulturella traditioner.

I BMJ-artikeln diskuteras olika sjukdomsmönster som bakomliggande orsak till skillnaderna mellan etniska grupper, men kvalitetsaspekten på vården tas inte upp. Dagens barnmorskor och läkare kanske inte är tillräckligt tränade för att diagnostisera och handlägga ovanliga sjukdomar som hjärtsjukdomar, tuberkulos, malaria eller HIV. Detta kan vara en orsak till försenad diagnos och behandling, och därmed ge ökad risk för svår maternell sjuklighet.

När man studerar utfall som mödradödlighet eller svår maternell sjuklighet är det viktigt att beakta hur tillgänglig vården är. Tillgången till vård är mycket hög i Storbritannien, och man har länge haft en mycket liberal inställning till att akutsjukvård ska vara kostnadsfri för alla som befinner sig i landet oavsett legal status och medborgarskap. Mödra- och förlossningsvården är i detta avseende kanske mer ojämlig i Sverige med tanke på de oklarheter och regionala skillnader som råder för "papperslösa" och gömda flyktingar.

Det går ännu inte att dra slutsatser på individnivå, men beläggen ökar för att kvinnor med ursprung i afrikanska länder – på gruppnivå – är en riskgrupp inom mödra- och förlossningsvården efter invandring till Europa och Nordamerika. För de allra flesta utlandsfödda kvinnor som föder barn i Sverige går det dock bra, trots att de kommer från mycket fattiga länder med såväl hög paritet som hög sjuklighet.

BIRGITTA ESSÉN

kohort = grupp av personer med vissa gemensamma kännetecken

maternell = mödra- (t.ex. maternell sjuklighet = mödra-sjuklighet)

morbiditet = sjuktal, sjuklighet

paritet = antal förlossningar

perinatal död = död inom 7 dagar efter förlossning

Uppgifter

17. Vad är enligt texten en av vinsterna med att börja studera svår maternell sjuklighet?

- A Fenomenet är vanligare i fattiga länder än i rika, vilket innebär att forskningsresurserna bör satsas där de behövs som bäst.
- B Fenomenet speglar en växande ojämlikhet inom vården, vilket innebär att behovet av forskning enbart kommer att öka på sikt.
- C Begreppet är gångbart och relevant i de allra flesta länder, vilket underlättar vårdinsatserna betydligt.
- D Begreppet fångar in fler individer än mödradödlighet gör, vilket innebär att forskarna kan dra säkrare slutsatser.

18. Vilken omständighet kan enligt textförfattaren tala för att mödra- och förlossningsvården är mera jämlik i Storbritannien än i Sverige?

- A Invandrare utgör en större andel av befolkningen i Storbritannien än i Sverige.
- B Etnisk tillhörighet definieras annorlunda i Storbritannien än i Sverige.
- C Vården är mera lättåtkomlig i Storbritannien än i Sverige.
- D Svår maternell sjuklighet är mera utforskad i Storbritannien än i Sverige.

19. Vad anger textförfattaren som en möjlig orsak till att det kan vara svårt att hantera maternell morbiditet?

- A Brister i klassificeringen av utsatta etniska grupper.
- B Brist på studier av mödrar i låginkomstsituationer.
- C Brister i utbildning och kompetens hos sjukhuspersonalen.
- D Brist på jämförelser med förhållandena i andra länder.

20. Hur ser textförfattaren på begreppet "svår maternell sjuklighet" som undersökningsmått?

- A Som en lämplig utvidgning av det smalare "near miss"-mättet.
- B Som ett nytt oprövat mått av kvaliteten på mödra- och förlossningsvården.
- C Som ett ytterligare bidrag till kunskapen om mödrasjuklighet och mortalitet.
- D Som ett alltför allmänt begrepp utan precision i praktisk tillämpning.

NY PROVDEL

MEK – MENINGSKOMPLETTERING

21. Vårt rättskrivningssystem är långt ifrån _____, och även om språkvården har till uppgift att försöka göra det mer följdriktigt stöter den ofta på inre konflikter. Språkets snåriga historia är inte alltid lätt att ingripa i. En grundregel i det svenska _____ systemet är att kort vokal ska följas av två konsonanter: lapp, rulla, matta.
- A konsekvent – ortografiska
 - B elementärt – monografiska
 - C flexibelt – kalligrafiska
 - D evident – stenografiska
22. Hon tar sig an de svåra fallen, människor som levt länge med smärtsamma arbets-skador, som har gått ut och in i jobb och åtgärder. Hon ser hur arbetsskadade ofta faller _____ och blir utan pengar; för sjuka för att kunna jobba eller få a-kassa, för friska för sjukersättning.
- A på eget grepp
 - B mellan stolarna
 - C till föga
 - D i onåd
23. Intressant är att man i Italien, _____ vissa renässansläkares uppfattning om tuberku-losens smittsamhet, tidigt fick en lagstiftning med bland annat _____ att rapportera sjukdomsfall, sjukhustvång för de sjuka och bränning eller _____ av den sjukes bostad, kläder och husgeråd.
- A i jämförelse med – tillstånd – kremering
 - B i enlighet med – plikt – desinficering
 - C i likhet med – uppsåt – sanering
 - D i samspråk med – påbud – karantän
24. Matematiken användes inte i antikens Grekland på samma sätt som i modern tid för att underlätta den industriella produktionen. Nej, den var en syssla för dåtidens gentlemän och värderades för sin egen skull såsom _____ för att uppnå den eviga sanningen och såsom en måttstock, upphöjd över sinnenas värld, med vars hjälp den synliga världen kunde fördömas såsom något _____.
- A ett medel – sekunda
 - B ett mål – promiskuöst
 - C en metod – essentiellt
 - D ett medium – artificiellt

25. Landet är inte bara en internationell smältdegel. Även de ursprungliga belgarna bildar en kulturell mångfald, så ____ att landet bör splittras, enligt somliga.
- A disparat
 - B förlegad
 - C etnologisk
 - D homogen
26. Visst vilar en stor del av modernismen på konstnärliga grupperingar av olika slag, men det har oftast varit fråga om ett slags skyddssökande i karriärens början som de medverkande författarna gärna tar avstånd ifrån sedan ____ blivit ett faktum.
- A moderniteten
 - B genombrottet
 - C tillströmningen
 - D offentligheten
27. Från kontrollredskap till ____ verktyg; så skulle man kunna sammanfatta bedömnings-traditionens utveckling fram till idag. Lundahl har gjort en historisk studie där han tittat på hur lärarkåren har betraktat och utvecklat kunskapsbedömningen, i förhållande till statens behov av att bedöma eleverna och ____ skolan. Han menar att det är ett delikat ____ att balansera mellan hur mycket inflytande skolan ska ha, och samtidigt upprätthålla någon form av socialpolitisk rättvisa.
- A metodiskt – utvärdera – privilegium
 - B didaktiskt – kontrollera – dilemma
 - C pedagogiskt – rangordna – ändamål
 - D skolastiskt – utveckla – jämviktsproblem
28. Råttor som inte fått oxytocin men vistats i samma bur som råttor som fått det har också, visar studier, blivit lugnare och fått ____ av stresshormoner. Denna effekt försvinner om man tillfälligt bedövar luktsinnet på de obehandlade råttorna i buren. Därför tror forskarna att överföringen av oxytocin kan ske med hjälp av ____.
- A minskat behov – luften
 - B dämpad effekt – buren
 - C lägre halter – lukten
 - D sänkt andel – pälsen

29. Det är inte många år sedan en släktforskare var tvungen att lägga pengar och tid på att resa runt i landet och leta efter sina _____ i kyrkoarkiv och andra källor.
- A stamträd
 - B ättlingar
 - C släktklenoder
 - D anfäder
30. Detta visar att demokrati inte är något som man självklart bara har eller ärver, utan någonting av _____ värde man hela tiden måste försvara. Det betyder att ett kontinuerligt medborgerligt engagemang, och inte bara punktinsatser vid _____ situationer, är av nöden.
- A omistligt – akuta
 - B dyrbart – seriösa
 - C egenmäktigt – hotande
 - D relativt – specifika

Provpass 4

Högskoleprovet

Kvantitativ del e

Svarshäfte nr.

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är XYZ (matematik), KVA (kvantitativa jämförelser), NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
XYZ	12	1–12	12 minuter
KVA	10	13–22	10 minuter
NOG	6	23–28	10 minuter
DTK	12	29–40	23 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. n är ett udda tal. Vilket svarsalternativ är ett jämnt tal?

- A $n(n + 3)$
- B $2n + 3$
- C $3n + 2$
- D $n^2 + 2$

2. Vad är $\frac{1}{2} \cdot \frac{2}{3} \cdot \frac{3}{4} \cdot \frac{4}{5} \cdot \frac{5}{6} \cdot \frac{6}{7} \cdot \frac{7}{8} \cdot \frac{8}{9} \cdot \frac{9}{10} \cdot \frac{10}{1}$?

- A 1
- B 2
- C 5
- D 10

3. Tio mätvärden har följande lägesmått:
Medianen är 100
Typvärdet är 100

Vilket påstående är korrekt?

- A Exakt fem mätvärden är under 100.
- B Exakt fem mätvärden är över 100.
- C Mer än hälften av mätvärdena är 100 eller högre.
- D Mindre än hälften av mätvärdena är 100 eller lägre.

4. Vilket svarsförslag motsvarar $3x^2 + (3x)^2$?

- A $6x^2$
- B $9x^4$
- C $12x^2$
- D $27x^4$

5. Linjerna $y = 2x + 2$ och $y = -4x - 5$ är inritade i ett koordinatsystem. Hur långt är avståndet mellan linjernas skärningspunkter med y -axeln?

- A 2 längdenheter
- B 3 längdenheter
- C 6 längdenheter
- D 7 längdenheter

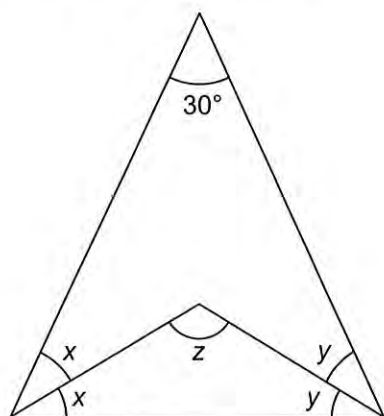
6. För vilka y gäller olikheten $y > \frac{1}{y} > -\frac{1}{y}$?

- A $y < -1$
- B $-1 < y < 0$
- C $0 < y < 1$
- D $y > 1$

7. Av tio på varandra följande heltal är summan av de fem minsta talen 420.
Vad är summan av de fem största talen?

- A 425
- B 430
- C 440
- D 445

8. Hur stor är vinkeln z ?

- A 105°
- B 115°
- C 120°
- D 150°

9. $(1, 1)$, $(6, 3)$ och $(6, 7)$ är punkter i ett koordinatsystem. Om punkterna förbinds med rätta linjer, hur stor blir arean som begränsas av dessa linjer?

A 10 areaenheter
B 12 areaenheter
C 15 areaenheter
D 18 areaenheter

10. $x \neq 0$ och $x = x^{-2}$. Vilket värde har x ?

A -1
B 1
C $-\sqrt{2}$
D $\sqrt{2}$

11. Vilket svarsförslag är närmast värdet av $\sqrt{\frac{8}{20}}$?

- A $\left(\frac{8}{20}\right)^2$
- B $\frac{40}{100}$
- C $\frac{6}{10}$
- D $\sqrt{\sqrt{\frac{16}{40}}}$

12. En bil färdas x km på y min. Hur lång tid tar det att färdas z km med samma konstanta hastighet?

- A $\frac{xy}{z}$ min
- B $\frac{xz}{y}$ min
- C $\frac{yz}{x}$ min
- D $\frac{y}{xz}$ min

NY PROVDEL

KVA – KVANTITATIVA JÄMFÖRELSE

13. x och y är positiva heltal.

$$xy = 42 \text{ och } x^2 + y^2 = 85$$

Kvantitet I: x

Kvantitet II: y

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

14. ABC är en triangel där vinkeln BAC är 60° och $AB = AC = 9$ cm.

Kvantitet I: Omkretsen av triangeln ABC

Kvantitet II: 30 cm

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

15. $x \neq 0$

$$\frac{x}{13} = \frac{x}{y+2}$$

Kvantitet I: y

Kvantitet II: 13

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

16. $y > 0$

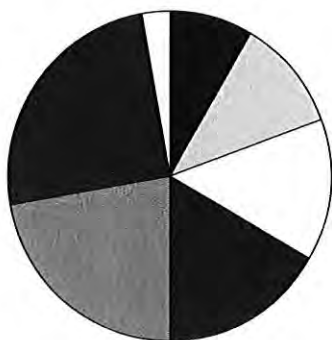
$$x = 2y$$

Kvantitet I: $x - y$

Kvantitet II: $2x - 4y$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

17. Figuren nedan visar en cirkel som är indelad i sju cirkelsektorer.

Kvantitet I: Medelvärdet av cirkelsektorernas medelpunktsvinklar

Kvantitet II: 50°

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

18. Linjen L_1 går genom punkten $A = (-3, -3)$ och punkten $B = (5, 3)$. Linjen L_2 skär linjen L_1 någonstans mellan A och B. Linjen L_1 skär y-axeln i punkten $(0, y_1)$. Linjen L_2 skär y-axeln i punkten $(0, y_2)$.

Kvantitet I: y_1

Kvantitet II: y_2

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

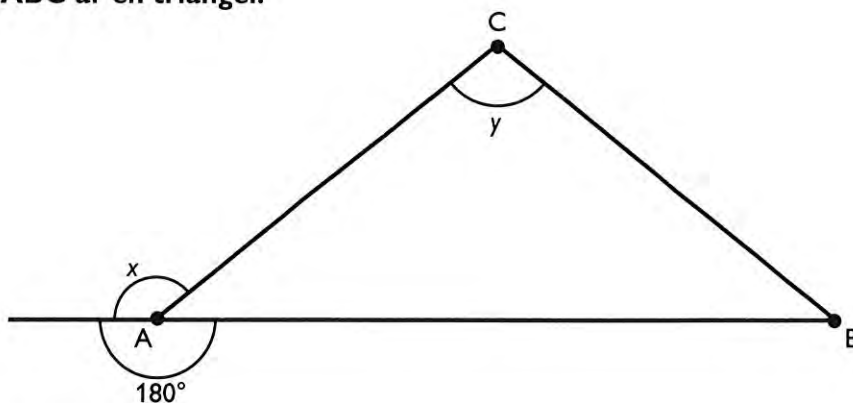
19. $k > 0$

Kvantitet I: $\frac{k \cdot \frac{1}{2}}{3} \cdot 6$

Kvantitet II: $\frac{2(3k)}{6}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

20. ABC är en triangel.

Kvantitet I: x

Kvantitet II: y

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

21. Kvantitet I: $\frac{3^x}{3^{x-1}}$

Kvantitet II: $\frac{3^{x-1}}{3^{x-2}}$

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

22. Det är sju personer på en fest. Alla personer skakar hand med varandra exakt en gång.

Kvantitet I: Totala antalet handskakningar

Kvantitet II: 21

- A I är större än II
- B II är större än I
- C I är lika med II
- D informationen är otillräcklig

23. Erik har ett fotoalbum som rymmer 126 bilder. **Hur många bilder har Erik i sitt fotoalbum?**

- (1) Om Erik tar bort fyra bilder så är $\frac{1}{7}$ av fotoalbumet tomt.
- (2) Om Erik sätter in ytterligare fem bilder så är $\frac{1}{14}$ av fotoalbumet tomt.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

24. De tre syskonen Gustav, Viktor och Frida ska dela på en summa pengar.
Hur mycket pengar får Viktor?

- (1) Viktor får 25 kronor mer än Frida.
- (2) Gustav får en tredjedel så mycket som Viktor men hälften så mycket som Frida.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

25. Ett halsband som består av en silverkedja och en ädelsten väger 275 gram.

Hur mycket väger ädelstenen?

- (1) Om man tar bort två länkar ur silverkedjan så utgör ädelstenen 30 procent av halsbandets nya vikt.
- (2) Om man tar bort 50 gram av ädelstenen så utgör silverkedjan $\frac{8}{9}$ av vikten av det nya halsbandet.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

26. A, B och C är tre tal. A och C förhåller sig som 25:2. **Hur förhåller sig A till B?**

- (1) Förhållandet mellan B och C är 5:1.
- (2) Talet A är 50.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

27. Jenny går 1,5 km. Med vilken medelhastighet går hon?

- (1) Om Jenny ökar sin medelhastighet med 20 procent hinner hon gå 300 m längre på samma tid.
- (2) Det tar dubbelt så lång tid för Jenny att gå de sista 1000 metrarna som de första 500 metrarna.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

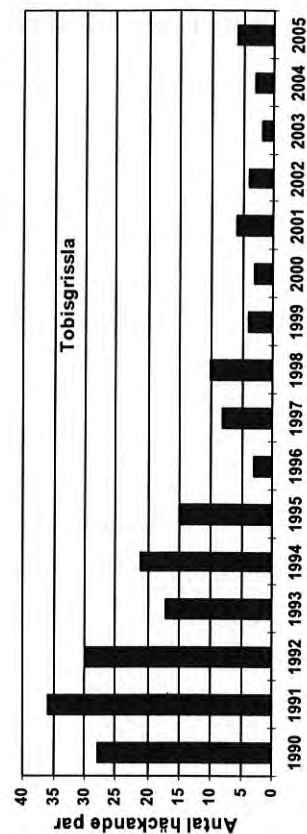
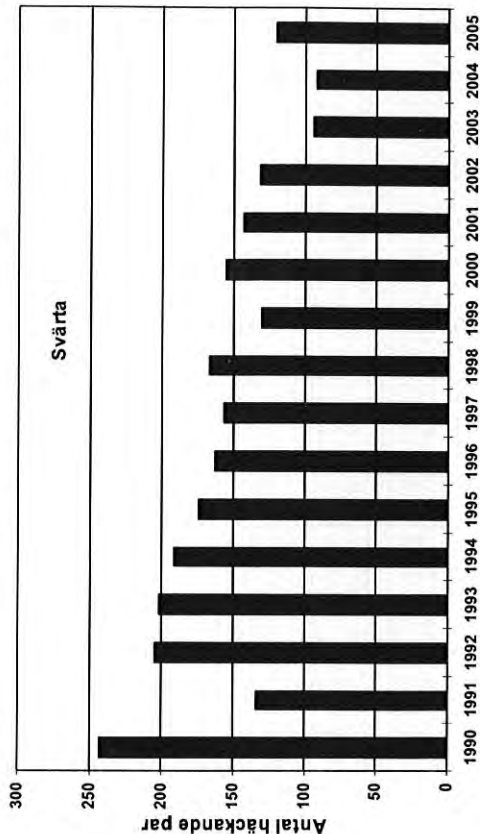
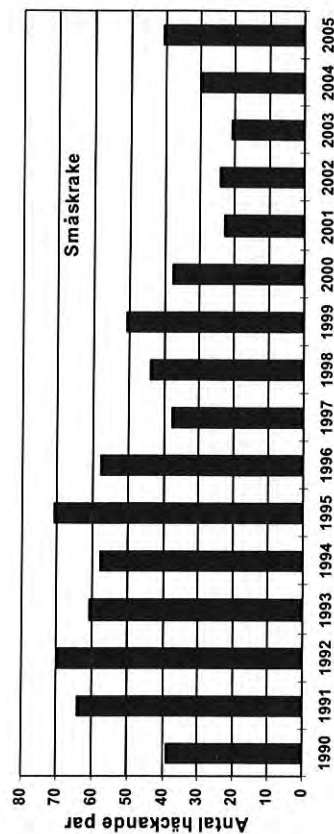
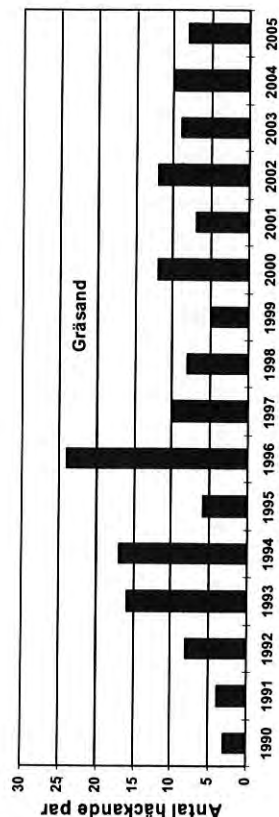
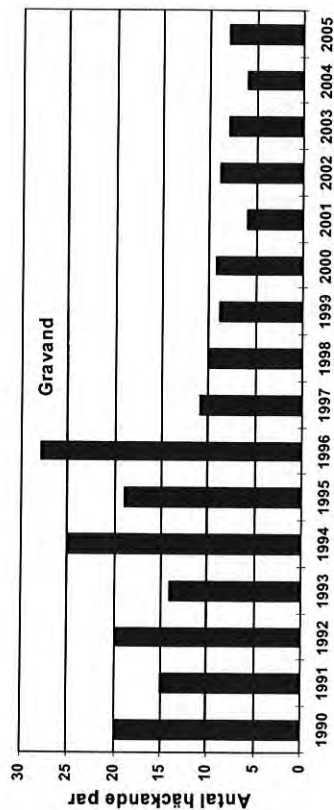
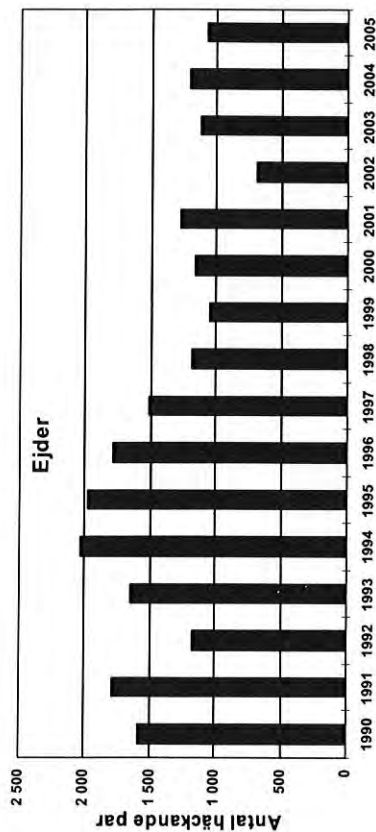
28. Fredrik går upp till toppen av ett utkikstorn. Hur många trappsteg finns det i tornet?

- (1) När Fredrik gått 114 trappsteg och kommit till den tredje avsatsen så återstår två trappor och en avsats innan han når toppen.
- (2) Det återstår 38 trappsteg när han nått den sista avsatsen.

Tillräcklig information för lösningen erhålls

- A i (1) men ej i (2)
- B i (2) men ej i (1)
- C i (1) tillsammans med (2)
- D i (1) och (2) var för sig
- E ej genom de båda påståendena

Häckande fåglar på Stora Karlsö

Antalet häckande par av sex olika fågelarter på Stora Karlsö under perioden 1990–2005.

Uppgifter

29. För hur många av fågelarterna gällde att antalet häckande par minskade fem på varandra följande år?

- A 1
- B 2
- C 3
- D 4

31. Vilken av fågelarterna minskade mest 1997 jämfört med året innan, räknat i antal häckande par?

- A Ejder
- B Gravand
- C Småskrake
- D Svärta

30. Hur många fler häckande par av småskrake noterades under periodens första fem år jämfört med periodens sista fem år?

- A 75 par
- B 140 par
- C 155 par
- D 240 par

32. Med hur många procent ökade antalet häckande par av gräsand från 1995 till 1996?

- A 150 procent
- B 200 procent
- C 300 procent
- D 450 procent

Bokläsning och bokköp efter momssänkningen

Den 1 januari 2002 sänktes momsen på böcker från 25 till 6 procent. En undersökning gjordes för att ta reda på hur svenska folket ansåg att deras läsvanor förändrats under det första året med sänkt bokmoms. En uppföljande undersökning gjordes för 2003. Resultaten från undersökningarna redovisas i tabellen nedan.

Antalet svarande personer – totalt samt fördelat på kön, ålder, utbildning och subjektiv klasstillhörighet – och den procentuella fördelningen av deras svar beträffande bokläsning respektive bokköp 2003. Motsvarande svarsfördelning för 2002 anges inom parentes.

	<u>Bokläsning</u>						<u>Bokköp</u>					
	Ökat mycket	Ökat något	Varken ökat eller minskat	Minskat något	Minskat mycket	Antal svar	Ökat mycket	Ökat något	Varken ökat eller minskat	Minskat något	Minskat mycket	Antal svar
Totalt	3 (5)	16 (18)	66 (64)	8 (8)	6 (6)	1775	3 (3)	15 (18)	66 (61)	8 (10)	8 (9)	1749
Kön												
Man	2 (2)	11 (15)	73 (70)	7 (7)	7 (6)	850	2 (2)	11 (13)	71 (67)	8 (9)	8 (9)	843
Kvinna	4 (7)	20 (21)	60 (59)	9 (9)	6 (5)	925	4 (4)	18 (22)	61 (56)	9 (11)	8 (8)	906
Ålder												
15-19	5 (9)	20 (24)	59 (49)	11 (15)	5 (3)	150	5 (4)	15 (19)	67 (61)	7 (11)	7 (6)	150
20-29	7 (9)	22 (24)	60 (55)	8 (10)	4 (1)	259	7 (8)	22 (24)	60 (59)	9 (7)	2 (2)	257
30-39	2 (4)	20 (20)	64 (63)	10 (9)	4 (4)	304	2 (3)	17 (24)	67 (56)	7 (11)	6 (6)	303
40-49	4 (3)	13 (19)	70 (62)	7 (11)	6 (5)	273	3 (3)	16 (17)	67 (62)	8 (11)	6 (7)	273
50-59	1 (3)	13 (15)	72 (70)	8 (7)	5 (5)	327	1 (2)	10 (15)	73 (68)	9 (10)	7 (6)	327
60-69	2 (5)	12 (12)	71 (73)	7 (3)	9 (7)	265	2 (2)	12 (14)	65 (64)	9 (9)	12 (11)	261
70-79	3 (3)	12 (18)	66 (62)	10 (5)	10 (12)	154	0 (1)	11 (15)	61 (49)	11 (9)	17 (26)	140
80-85	2 (4)	16 (6)	47 (72)	7 (4)	28 (13)	43	0 (0)	0 (7)	55 (51)	13 (14)	32 (28)	38
Utbildning												
Låg	3 (5)	10 (10)	67 (67)	7 (7)	13 (12)	447	1 (2)	8 (10)	66 (60)	9 (9)	17 (19)	428
Medellåg	2 (3)	14 (13)	69 (70)	10 (8)	6 (6)	573	2 (2)	11 (13)	72 (67)	8 (9)	8 (10)	571
Medelhög	7 (5)	20 (23)	63 (59)	7 (10)	4 (3)	405	6 (4)	23 (21)	59 (60)	9 (11)	4 (4)	403
Hög	2 (6)	24 (25)	64 (60)	8 (7)	2 (3)	331	3 (3)	21 (28)	64 (56)	9 (9)	2 (4)	331
Subjektiv klass												
Arbetare	3 (5)	13 (14)	64 (66)	9 (8)	10 (8)	738	3 (3)	13 (13)	64 (64)	8 (9)	13 (12)	723
Tjänsteman	3 (4)	16 (20)	68 (67)	9 (7)	4 (3)	492	2 (3)	15 (22)	66 (60)	11 (12)	6 (4)	492
Egen företagare	3 (3)	17 (20)	72 (64)	5 (9)	3 (5)	204	3 (1)	13 (16)	74 (65)	7 (11)	4 (7)	200
Akademiker/högre tjänsteman	3 (7)	20 (26)	66 (57)	9 (8)	1 (2)	233	3 (4)	19 (28)	67 (55)	9 (9)	2 (4)	233

Uppgifter

33. Studera svaren beträffande bokläsning 2003. I vilken grupp fanns den största andelen svarande som uppgav att deras bokläsning varken ökat eller minskat?

- A Män
- B 50–59-åringar
- C 80–85-åringar
- D Medellåg utbildning

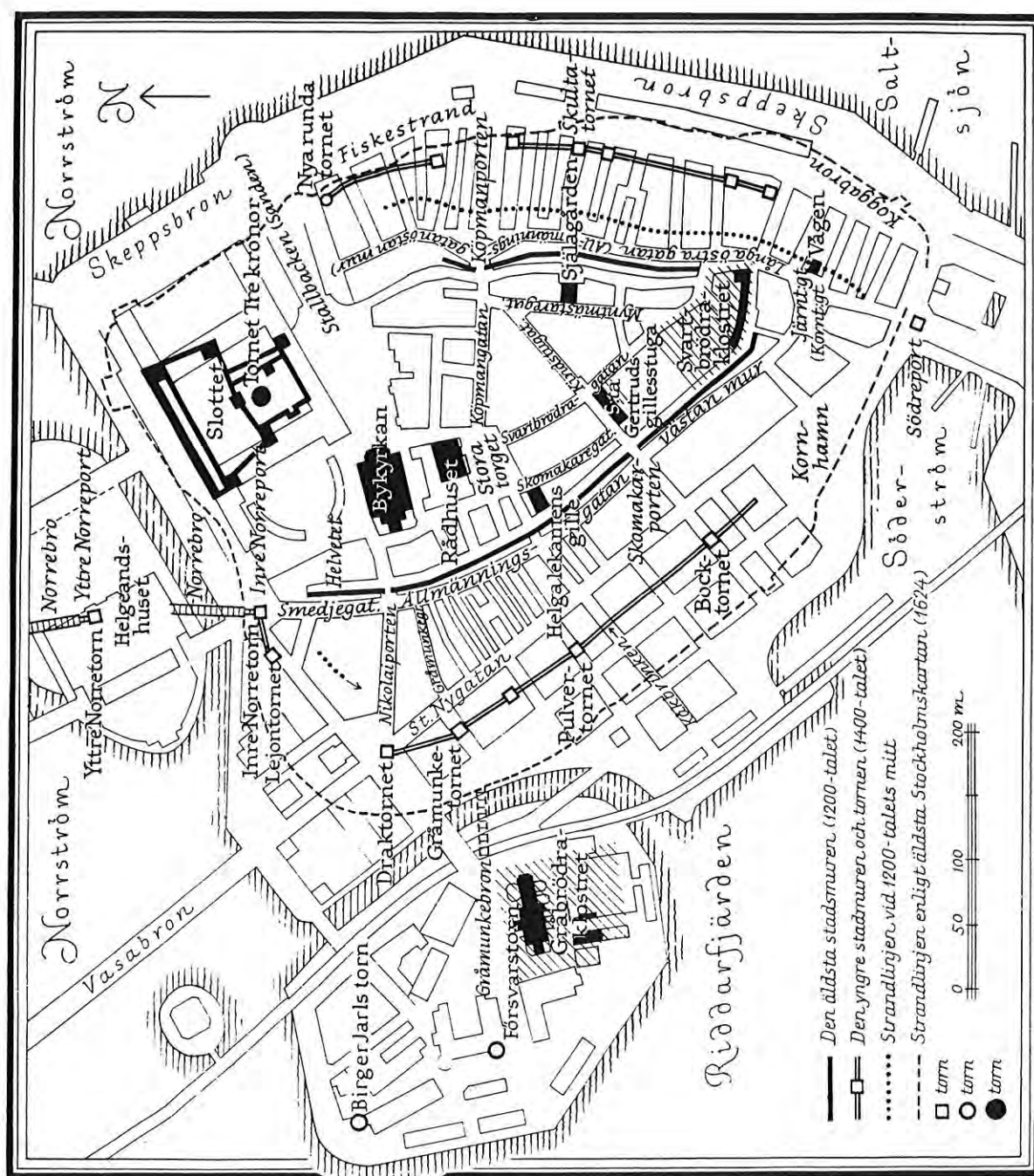
34. Studera svaren beträffande bokköp 2003. Hur mycket större andel kvinnor än män svarade att deras bokköp hade ökat?

- A 2 procentenheter
- B 7 procentenheter
- C 9 procentenheter
- D 11 procentenheter

35. Studera svaren beträffande bokläsning 2002 och anta att resultatet var representativt för Sveriges befolkning. År 2002 fanns 1 200 000 svenskar i åldern 40–49 år. Hur många av dem skulle ha angett att deras bokläsning ökat?

- A 204 000
- B 228 000
- C 240 000
- D 264 000

Det gamla Stockholm

Karta över Stockholm vid medeltidens slut. Namn på några senare tillkomna gatuleder är också angivna.

Uppgifter

36. Hur stor andel av tornen som låg innanför stadens strandlinje år 1624 låg väster om en tänkt nord-sydlig linje genom Bykyrkan?

- A 35 procent
- B 45 procent
- C 55 procent
- D 65 procent

37. Innan metersystemet blev officiellt svenskt måttssystem 1878 var alnar det längdmått som användes, där 1 aln motsvarade 0,6 meter. **Hur många alnar var det fågelvägen mellan Vågen vid Järntorget och Draktornet?**

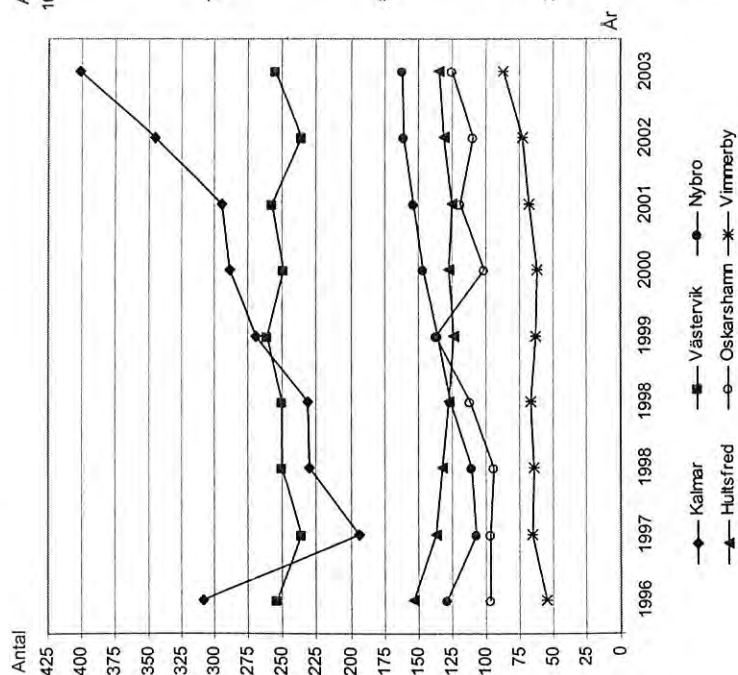
- A 310 alnar
- B 500 alnar
- C 830 alnar
- D 1 020 alnar

38. Vilket svarsförslag anger två punkter på kartan som ligger 440 meter fågelvägen från Yttre Norretorn?

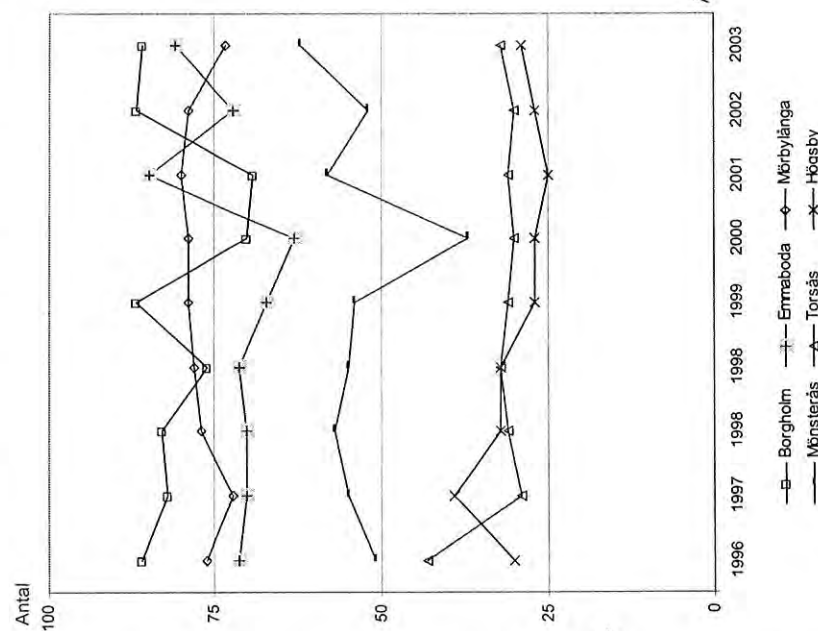
- A Slottet och Draktornet
- B Gråbrödraklostret och Nya runda tornet
- C Själagården och Birger Jarls torn
- D S:ta Gertruds gillestuga och Pulvertornet

Stöd och service till funktionshindrade i Kalmar län

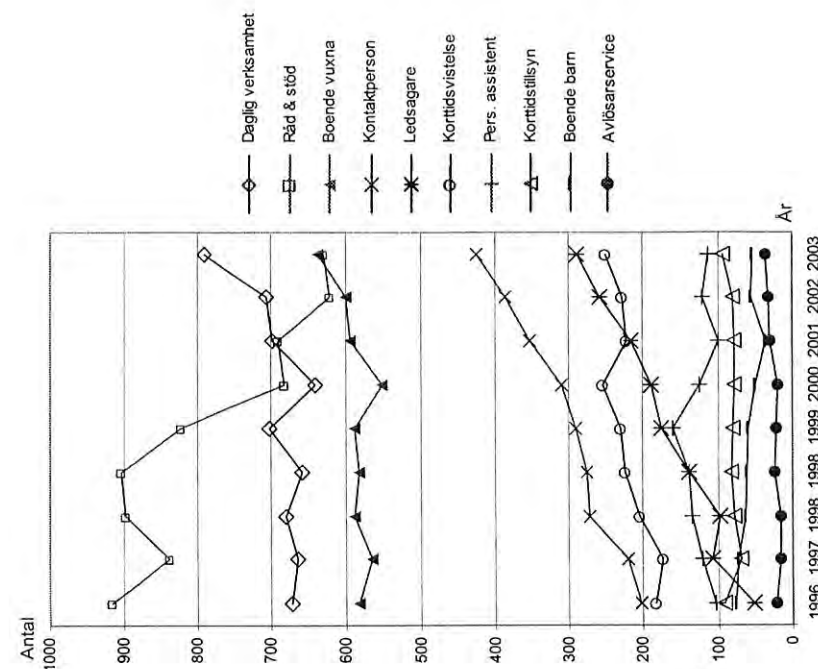
DTK

Antalet personer för vilka det beslutats om LSS-insats¹ i de sex största av Kalmar läns tolv kommuner 1996–2003².

Antalet personer för vilka det beslutats om LSS-insats¹ i de sex minsta av Kalmar läns tolv kommuner 1996–2003².

Antalet personer som omfattats av olika LSS-insatser¹ i hela Kalmar län 1996–2003². En person kan vara föremål för fler än en insats.

¹ LSS: Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

² År 1998 gjordes två mätningar.

Uppgifter

39. Jämför 2003 med 1996 vad avser antalet personer för vilka det beslutats om LSS-insats. **I hur många av de sex största kommunerna hade detta antal ökat med mer än 10 procent?**

- A En
- B Två
- C Tre
- D Fyra

40. Studera de sex minsta kommunerna 2003 avseende antalet personer för vilka det beslutats om LSS-insats. **Hur stor andel av dessa personer fanns totalt i kommunerna Borgholm, Emmaboda och Mörbylånga?**

- A Tre av fem
- B Två av tre
- C Tre av fyra
- D Fem av sex

BLANKSIDA. INGÅR EJ I PROVET.

Provpass 5

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del g

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.

Markera tydligt.

Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.

Du får inget poängavdrag om du svarar fel.

Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter**.

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. svarande

- A sakkunnig
- B pressansvarig
- C part i rättegång
- D argumentationsexpert
- E nämndeman

2. förhärskande

- A mäktig
- B rådande
- C oroande
- D fastslagen
- E förödande

3. glukos

- A vegetabiliskt fett
- B mineralämne
- C fruktsyra
- D druvsocker
- E mjölkprotein

4. urskulda

- A försämma
- B försöka
- C förtala
- D förtjäna
- E försvara

5. restriktion

- A motståndskraft
- B återkoppling
- C kvarhållande
- D inskränkning
- E påtryckning

6. till gagn

- A till nöds
- B till nackdel
- C till glädje
- D till nytta
- E till vägledning

7. flärd

- A smicker
- B ytlig prakt
- C rikedom
- D spänning
- E tomt prat

8. lägga sordin på

- A förstärka
- B dölja
- C utsmycka
- D dämpa
- E slutföra

9. andemening

- A egentlig innebörd
- B själfullt yttrande
- C avvikande uppfattning
- D vag betydelse
- E religiös idé

10. uppskörtad

- A lurad att betala för mycket
- B spänd av förväntan
- C fullständigt utmattad
- D tvingad att agera
- E rädd utan anledning

Genen Lhx2

Hår är bland djur viktigt för temperaturreglering, fysiskt skydd, sensorisk aktivitet, säsongstyrt kamouflage och sociala interaktioner, men för oss människor är hår även estetiskt mycket viktigt.

Hår bildas i hårfolliklar, som är komplexa miniorgan i huden specialiserade för denna uppgift. Alla hårfolliklar bildas under fosterutvecklingen, och de genererar sedan nya hårstrån under hela livet genom att kontinuerligt genomgå tillbakagång (katagen fas), vila (telogen fas) och tillväxt (anagen fas).

Tillväxtfasens längd i tid avgör hårets längd; exempelvis kan tillväxtfasen för skalphåret fortgå i några år, medan tillväxtfasen för ögonbrynen fortgår några månader. När tillväxtfasen är klar och hårstrået har nått sin maximala längd stannar hårbildningen upp, hårfollikeln tillbakabildas och går in i vilofasen medan hårstrået fortfarande sitter kvar i hårfollikeln. Efter en tids vila börjar en ny tillväxtperiod, ett nytt hårstrå bildas i hårfollikeln som ersätter det gamla hårstrået, vilket ofta puttas ut från hårfollikeln och lossnar från kroppen. Skälen till denna komplexa reglering av hårtillväxten är inte klarlagda, men det

har föreslagits att det möjliggör bland annat årstidsstyrda variationer i hårtillväxten.

Vi har nyligen publicerat rön som identifierar transkriptionsfaktorn Lhx2 som en viktig regulator av hårbildningen och som kan bidra till vår förståelse av den komplexa regleringen av hårväxt. Lhx2-genen är aktiv både under fosterutvecklingen, när hårfollikeln bildas, och under tillväxtfasen hos vuxna individer, men genen stängs av under vilofasen. Genen är aktiv framför allt i den del av hårfollikeln där dess stamceller förökar sig och bildar de olika delarna av hårfollikeln, det vill säga hårstrået och dess stödjelager. Detta tyder på att Lhx2 är inblandad i bildningen av hår.

Vi kunde bekräfta detta antagande genom att visa att hårfolliklar där Lhx2 inaktiverats inte kan producera hår. När vi aktiverade Lhx2-genen i hårfolliklar som befann sig i vilofas kunde vi dessutom visa att tillväxtfasen och därmed hårbildningen slogs på. Detta visar att Lhx2 är en gen som är periodiskt aktiv i hårfollikeln och viktig för regleringen av hårtillväxten.

LEIF CARLSSON

Uppgifter

11. Under vilken fas i hårbildningen inaktiveras genen Lhx2?

- A När stamcellerna börjar föröka sig.
- B När hårfollikeln tillbakabildas.
- C När hårstråna lossnar från kroppen.
- D När hårfollikeln bildats.

12. Vilken slutsats är mest rimlig att dra av texten?

- A Man kan ha hårbildning utan att ha genen Lhx2.
- B Man kan ha hår utan att ha hårfolliklar.
- C Man kan ha genen Lhx2 men sakna telogen fas.
- D Man kan ha hårfolliklar men sakna hår.

Utvärdering

Det går ett spöke genom tiden, som tros komma från Framtidens ande. Därför tar jag tacksamt emot två vassa antologier som skingrar dimmor kring fenomenet i skol-kontext, *Att säkra det osäkra* och *Bedömning för lärande*. Den förra är skriven av akademiska forskare, knutna till forskningsprojekt som Rita Foss Lindblad har lett, och den senare av både akademiska forskare och erfarna, skol-verksamma dito.

Utvärdering är modernitetens senaste skepnad, sedd som bärare av en speciell och ofrånkomlig rationalitet, kännetecknande en mogen, målstyrd organisation. Antologiernas författare tvivlar inte på utvärdering, men undrar om man med gängse modeller och metoder har funnit *rätt* rationalitet, som Rolf Lander (redaktör för *Att säkra det osäkra*) uttrycker det.

Resonemangen i skrifterna samspelar osökt med varandra. Författarna skiljer mellan summativ och formativ bedömning. En summativ sådan, som betyg vanligen uttrycker, handlar om att opersonligt och över elevkollektivet likvärdigt mäta och poängsätta kunskaper, vilka i praktiken reduceras till enkelt mätbara kriterier. Dess funktion är sortering, utslagning från respektive intagning till attraktiva högre utbildningar.

En formativ bedömning, däremot, sker i kontakt mellan lärare och elev och utmärks av en framåtsyftande, pedagogisk funktion, med mål att främja elevens lärande. Här tas naturligt hänsyn till individens speciella förutsättningar, styrkor och svagheter. Läromål förhandlas i kontrakt som skräddarsys för eleven. Elevens dokumentation av sina mål och sitt arbete blir viktig. Och eleven själv,

ibland även kamrater, engageras med fördel i bedömning av vad som uppnåts.

Så tycks man undvika negativa sidor av summativ bedömning, som att eleverna konkurrerar och jämför sig med varandra, varigenom många tappat motivation. I *Att säkra det osäkra* framhålls Björkskolan, där man framgångsrikt använder utbildningsteknologi med inslag av formativ bedömning i kombination med Montessoripedagogik med fokus på självständigt arbete och rikedom vad gäller material och uppgifter.

I *Bedömning för lärande* delger Inger Ridderlind, länge lärare i Botkyrka, positiva erfarenheter av vad hon betecknar med det uttryck som gett skriften dess titel. Det är intressant att se hur väl hon försvarar formativ bedömning på den summativas traditionella hemmaplan, nämligen matte och NO.

Med skifte av fokus från summativ till formativ bedömning framstår inte tidig och återkommande bedömning som problematisk utan som konstruktiv. Slutsatsen blir väl att skolan bör låta sig genomsyras av bedömningar. Fast – saknas inte något? Tillfredsställs *rätt* rationalitet av subtilare, mer personnära teknologi? Jag är rädd att författarna ändå har dragits med i utvärderandets raseri.

Deras utvärderingsutvärdering lämnar inte det tekniska perspektivet, med begränsade mål. Jag saknar frågan vad ständig vägning, mätning, rankning, sällning och förmodad effektivisering av allt mer gör med oss, liksom den etisk-politiska följdfrågan vilka människor och vilket samhälle som är önskvärda.

ROGER FJELLSTRÖM

Uppgifter

13. Vad framför allt saknar textförfattaren i de två böckerna?

- A Ett ifrågasättande av tron på mätbarhetens nytta.
- B Ett ifrågasättande av skolans generella utveckling.
- C Ett ifrågasättande av begreppet rationalitet.
- D Ett ifrågasättande av hela betygssystemet.

14. Hur kan man bäst beskriva texten?

- A Som en kommenterande recension.
- B Som en självkritisk betraktelse.
- C Som en debattskrift med detaljsynpunkter.
- D Som en kritik av akademisk forskning.

Konsten och kändisskapet

Med 2000-talets diskussion om konstnärskap, kändisskap och kommersialism som ingång, och med Andy Warhols genreöverskridanden som inspiration, gör den italienske konstnären Francesco Vezzoli i en utställning ett allvarligt försök att kasta nytt ljus över den gamle provokatören Salvador Dalís konstnärliga gärning. Visst finns det likheter mellan Dalí och Warhol; båda var goda mediestrateger, båda älskade att frotera sig med kändisar och celebriteter och båda drevs av en stark vilja att överföra sina bästa idéer till ständigt nya genrer och områden.

Ändå är det nog mer som skiljer än som förenar. Dalí gjorde en egen parfym, egna exklusiva smycken, skrev operalibretton och skapade scenografi åt Hitchcock. Hans mål var att skriva sitt namn på allt som kom i hans väg, men det slutade ofta med att han blev en del av det medium han medverkade i. Warhol däremot skapade nya konstnärliga rum när han började flytta gränserna mellan reklam och konst, mellan konst och showbusiness och mellan konst och affärsverksamhet. När Warhol började göra sina TV-program och sitt magasin *Interview* var de inte konst, men de blev det så småningom. Konstbegreppet förändrades, och hans eget arbete var en del av det som fick förändringen till stånd.

Självklart är jämförelsen orättvis. Som tillhörande en helt annan generation hade Dalí ingen egen analys av TV- och filmbolagens ekonomiska och produktionsmässiga standarder, och han insåg aldrig att det först och främst är branschen och det branschspecifika, inte konstnären, som bestämmer konstverkets/varans innehåll. Med vaxad mustasch och uppspärrade ögon – som en korsning mellan en magiker och Valfrid Lindeman – blir han en förutsägbar recycleleverantör av idéer och visioner hämtade ifrån hans egna surrealistmålningar från 1930-talet. Några av de målningarna är med här. Självklart tillhör de utställningens höjdpunkter, till exempel "Sleep" och "Six Images of Lenin on a Grand Piano".

Vezzolis reklamfilm om den icke-existerande parfymen Greed, och porträtten av prinsessan Caroline av Monaco som drottning Kristina och som Greta Garbo (i filmrollen som samma drottning Kristina), är effektiva speglingar av kopplingen mellan monarkin, kändisskapet, media och reklam. Det är aktuellt, tänkvärt och provocerande, och eftersom Vezzoli är italienare handlar den här utställningen på sätt och vis lika mycket om den politiska och mediala situationen i Italien idag.

BJÖRN LARSSON

Uppgifter

15. Vad utmärkte, enligt textförfattaren, Salvador Dalís förhållningssätt till kommersiella massmedier?

- A Strategianpassning
- B Naivitet
- C Framsynthet
- D Idealism

16. Vilken slutsats om Vezzolis konstnärskap är mest rimlig att dra av texten?

- A Vezzolis konst och konstnärsroll påminner framför allt om Dalís.
- B Vezzolis konst och konstnärsroll påminner framför allt om Warhols.
- C Vezzolis konst och konstnärsroll anknyter till såväl Dalí som Warhol fast med en egen touch.
- D Vezzolis konst och konstnärsroll värderas inte alls av textförfattaren.

Reformåtervinning

Idéer är snabba resenärer, det finns gott om exempel på att kopierade idéer implementeras före originalet. Särskilt reformer inom managementområdet tycks ha stor spridningskraft.

Reformering förefaller vara en nödvändighet i moderna organisationer, på många sätt. Organisationer tycks vara beroende av att visa att de kan anpassa sig till omgivningen och ibland till och med visa sin förmåga att påverka omgivningen. Effektivitet brukar vara det bärande argumentet, eftersom det nästan automatiskt ger legitimitet. Demokratin är ett bra argument när det gäller politiskt styrda organisationer, även om den får stryka på foten i konkurrens med krav på effektivitet.

Omgivningen innehåller många organisationer vilket kan vara en förklaring till att organisationsformer tenderar att bli alltmer lika. En annan förklaring till ökad likhet kan vara en konstant efterfrågan på nya idéer, och då kan idéer som inte använts på länge få nytt liv. Det senare fenomenet är en av de frågor vi vill adressera i denna uppsats. Vi antar alltså inledningsvis att det finns en efterfrågan på idéer som kan bilda underlag för de handlingar och retoriska övningar vi kallar reformer. Vi undrar var dessa idéer kommer ifrån.

En fråga av rang i sammanhanget är vilka idéer individer och organisationer gör till sina egna. Den franske sociologen Gabriel Tarde ställde tidigt frågan om vilken av alla de idéer som cirkulerar som blir populärast. Hans svar var att den måste vara överlägsen de andra idéerna.

Den avgörande frågan blir vem som bedömer överlägsenheten och då blir medierna intressanta – också på Tardes tid. Tarde påstod att det fanns tre omständigheter som gör en idé överlägsen. För det första måste idén vara "logiskt överlägsen", det vill säga verka vara förnuftigare än andra. För det andra brukar idéer som kommer från "modecentra" – hovet i gamla tider, stora städer i moderna – uppfattas som överlägsna. För det tredje är det bra om den nya idén inte kolliderar med de redan institutionaliserade idéerna utan får stöd hos åtminstone några av dem ("Redan de gamla grekerna..."). Däremot gjorde Tarde en tydlig skillnad mellan spridning av gamla idéer, som han kallade för "vanehärmande", och nya idéer, "modehärmande". Modet var ett centralt begrepp för Tarde.

Vårt forskningsfokus ligger på vilka styrinstrument som kommuner använder och hur dessa instrument förändras. Detta betyder att vi implicit sorterar det som nämns i intervjuerna vi gjort i olika fack enligt någon hypotetisk utvecklingslinje. Vi har vår betraktelsebas i det som skulle kunna kallas Public Management. Det är en föreställning

som bygger på att det finns en byråkratisk och planeringsorienterad idé som grund för verksamheten. Betraktelsebasen är från en tid som finns på säkert avstånd från det som kom att kallas New Public Management (NPM). Ingen kommun vi känner har kallat sitt förändringsarbete NPM men icke desto mindre innehåller reformerna under 1980- och 1990-talen många instrument som mer privatisering, mer företagslika former, konkurrens och liknande ideal om marknaden som den goda kraften. Frågan är vad som kommer efter NPM. Utvecklingstanken säger oss att det blir något annat.

Vi har under lång tid följt reformarbetet inom offentlig sektor, i såväl Sverige som Australien. I jämförelsen mellan Australien och Sverige ville vi urskilja mönster för hur reformer kommer till organisationen men också hur gamla återanvänds och små blir stora.

Det är ingen riktig ordning i reformerandet. Den ordning där utveckling beskrivs som att kommuner förändras från traditionell offentlig förvaltning till NPM och något annat därefter låter sig inte användas. Istället uppvisar vårt forskningsfält en sympatisk oordning där alla stadier finns representerade, där utvecklingen kan beskrivas som gående åt vilket håll som helst på samma gång.

Vårt material inbjuder till diskussion om en mängd reformföreteelser. Det vore frestande att ingående diskutera hur reformer sprids baklänges. Kommunerna i Victoria i Australien verkar vara i det reformläge där svenska kommuner var för tio år sedan. Sverige verkar å sin sida finnas i det reformläge där Victoria var för femton år sedan. Diskussionen skulle också kunna handla om differensen mellan prat och handling i våra två fall. Mycket prat och lite handling (Sverige) skulle kunna ställas mot lite prat och mycket handling (Victoria). Vi har dock valt att fästa blicken på förhållandet mellan gamla idéers förändring och en diskussion om vad det är som får dem att aktiveras.

Ett framträdande drag över tiden är att det mesta som händer i de studerade organisationerna har funnits där länge men plötsligt får stort genomslag. Ett sätt att förstå detta är att utgå ifrån att organisationer glömmar och att det därför är frågan om nya reformer för dem som just nu har att ta ställning till idéerna.

Andra menar att organisationer snarare lagrar idéer som de för tillfället inte använder. Vad som finns i lagret är oklart så länge det inte behövs. Att lagra redan använda idéer är en viktig egenskap hos moderna organisationer. Albert Danielsson använder en annan metafor och menar att gamla lösningar på organisatoriska problem lämnar

rester kvar som han kallar sediment. Enligt Danielsson blir gamla lösningar delar av nya. Idéer kan också finnas närvarande men vara svårfångade. Sten Jönsson kallar dem spökmyter som framträder tydligare allteftersom stödet för dem växer. I en uppsats för Nils Brunsson ett resonemang där reformer enligt honom tycks poppa upp som svampar, till synes lite överallt och slumpmässigt.

Metaforen med svamp är inte helt lyckad. Nils Brunssons resonemang antyder att vi aldrig riktigt kommer att förstå varför reformer uppkommer, men vi menar att man genom forskning kan förstå fenomenet allt bättre.

Inga av de reformer vi sett i Victoria eller Sverige är nya, de har alla förekommit tidigare i varje enskild kommun om än i mindre utsträckning. Det som har hänt är att det som var lite har blivit mycket och vice versa, kombinationer varierar.

För att förstå kombinerandet vill vi avslutningsvis komma tillbaka till Gabriel Tardes tankar om att idéer behöver en logisk överlägsenhet, vara förnuftiga. Eftersom argumentet blir att vi redan provat i liten skala och det anses ha fungerat så kan man göra mer av samma sak.

Prövade idéer har också goda förutsättningar när det gäller att inte stöta sig med redan institutionaliserade idéer. De senare innehåller sediment av de gamla idéerna. Att byta namn behöver självfallet inte vara ett avgörande problem. Allonymism, det vill säga att man inte använder benämningen på ett fenomen men gärna innehållet, kan med detta betraktelsesätt betraktas som mycket vanligt, kanske till och med den vanligaste egenskapen hos nya reformer. Däremot förefaller det rimligare att omvandla Tardes tanke om att modecentra är styrande till att se dem som katalyserande. Det enda vi sett är alltså närmast former av det Tarde kallar vanehärmande. Det som presenteras som en ny idé har goda förutsättningar att accepteras om den innehåller tillräckligt många kända komponenter. Betraktat på detta sätt blir reformer, särskilt dess enskilda komponenter, föremål för ständig återvinning som i återvinningsögonblicket egentligen är nya kombinationer. Hållbarheten hos reformer är alltså hög.

implementera = förverkliga, genomföra

ROLF SOLLI OCH PETER DEMEDIUK

Uppgifter

17. Hur har textförfattarna inhämtat det material som deras slutsatser bygger på?

- A De har sammanställt resultaten av andras forskning om reformprocesser.
- B De har studerat skriftlig dokumentation och utvärderingar av reformprocesser.
- C De har gjort egna direkta studier av reformprocesser.
- D De har själva drivit och medverkat i reformprocesser.

18. Textförfattarna diskuterar begreppet allonymism. Hur skulle man bäst kunna sammanfatta hur de ser på allonymismens betydelse i reformarbetet?

- A Allonymismen regerar
- B Allonymismen splittrar
- C Allonymismen formar
- D Allonymismen utmanar

19. I vilket avseende skiljer sig textförfattarnas syn på reformer och idéer från Gabriel Tardes syn?

- A Modecentra snarare förstärker trender än skapar dem.
- B Reformer bör ses ur praktisk synpunkt snarare än ur logisk.
- C Modecentra har större betydelse idag än i äldre tider.
- D Reformer måste ses som organisationers strävan efter oberoende.

20. Vad tycks, av texten som helhet att döma, vara viktigast för att en reform ska få stöd?

- A Att den upplevs som nödvändig.
- B Att den upplevs som efterfrågad.
- C Att den upplevs som nyskapad.
- D Att den upplevs som bekant.

NY PROVDEL

MEK – MENINGSKOMPLETTERING

21. Ett svart hål är egentligen inte ett "hål" i ____ att det inte finns någonting där. Det är precis tvärtom, ett svart hål är ett objekt i rymden som har otroligt stor massa, så stor att inte ens ljuset kan komma därifrån. Det beror på att ____ i ett svart hål är så stark att ingen materia kan lämna det.
- A betraktelsen – centrifugalkraften
 - B definitionen – attraktionen
 - C meningen – intensiteten
 - D bemärkelsen – gravitationen
22. Barnboksförfattarna Louis Jensen och Oscar K och ____ Dorte Karrebæk och Lilian Brøgger har i sina böcker synbarligen bestämt sig för att visa att barnboken också kan vara *Konst*, och därmed är fri att ____ allt, handla om vad som helst och se ut på många oväntade sätt, utan skyddsnät. I deras senaste barnböcker faller gamla ____ som bowlingkäglor, när det ena klotet efter det andra kommer susande.
- A förläggarna – behärska – veton
 - B debutanterna – kartlägga – deviser
 - C illustratörerna – undersöka – tabun
 - D konstnärerna – upptäcka – ridåer
23. Skolan måste även hitta ____ till den kunskap som beskrivs i läroplanen, en kunskap som får värde först när den är användbar och kulturellt färgad, där "de eviga sanningarna" är förkastade ____ självständigt tänkande och problemlösning, där själva lärandet och bildningen, inte utantillkunskaper, står i fokus.
- A ett förhållningssätt – till förmån för
 - B en principförklaring – i stället för
 - C en värderingsgrund – i brist på
 - D en betydelseutveckling – på grund av
24. Den slutsats man kan dra är att omhändertagandet i sig är givande. Vi vet inte vilken ingrediens som ger effekten, om det är ____, alltså att det är samma behandlare, eller kanske beröringen, kommunikationen eller avslappningen.
- A intimiteten
 - B anonymiteten
 - C immuniteten
 - D kontinuiteten

25. Är det någonsin rätt att bryta mot lagen i en demokrati? Jo, det måste vi nog ____ att det kan vara. Frågan om huruvida civil olydnad kan rättfärdigas eller ej är emellertid inte enkel. Hur vi ser på den beror på vad för slags grundläggande ____ måttstock vi tillämpar.
- A tillstå – moralisk
 - B hänföra – politisk
 - C medge – etnologisk
 - D bestrida – juridisk
26. Mode kan både reproducera och utmana könsdikotomin. För att vara subversivt måste mode ifrågasätta och ____ det som idag betraktas som normalt, bäras på icke förväntade platser och visualisera andra möjligheter.
- A representera
 - B underminera
 - C legitimera
 - D auktorisera
27. Tanken att företaget vi hade kontrakterat skulle ta emot pengarna och sedan bara lämna det giftiga slammet i öppen ____ föresvävade mig inte. Inte heller att landets myndigheter skulle låta ____ ett bostadsområde i absolut närhet till det material vi exporterat. Det är alltså flera samverkande beslut, missgrepp och missförstånd som till slut lett till en ____ katastrof.
- A åsyn – inrätta – förgiftad
 - B dager – uppföra – omfattande
 - C ridå – påbörja – sanslös
 - D grop – bebygga – förödande
28. Dessutom har ____ av våtmarker förstört många av gäddans ursprungliga lekplatser, som utgörs av grunda vikar och tillfälligt översvämmade strandområden, vilka påverkas av sådan torrläggning.
- A fördämningen
 - B utdikningen
 - C expansionen
 - D undanröjandet

29. Den kulturhistoriska platsen, där han har förrättat sitt konstnärliga _____, vanvårdas grovt. Hustrun låtsas förstås som ingenting. Hon målar upp en bild av ett skärgårdsparadis, ungefär som hon målar upp en bild av sin make som skröplig och gaggig. Förmodligen är hon rädd för att någon ska stjäla honom, rädd för att familjens tjusiga _____ ska krackelera.

- A verk – tillvaro
- B yrke – bländverk
- C värv – fasad
- D kall – idyll

30. Det finns många metoder i vårt samhälle som erbjuder hälsa och välmående. Man brukar dela upp de metoder som finns i två stora grupper: dels de _____ eller alternativa, dels de som faller inom hälso- och sjukvården.

- A ordinära
- B konventionella
- C somatiska
- D komplementära

Högskoleprovet 2012-10-27 – Facit

Provpass 1 (= DYS 1)	Provpass 2 (= DYS 2)	Provpass 4 (= DYS 3)	Provpass 5 (= DYS 4)
Kvantitativ del	Verbal del	Kvantitativ del	Verbal del
1 C	1 D	1 A	1 C
2 C	2 E	2 A	2 B
3 C	3 B	3 C	3 D
4 A	4 B	4 C	4 E
5 C	5 A	5 D	5 D
6 B	6 C	6 D	6 D
7 D	7 C	7 D	7 B
8 B	8 A	8 A	8 D
9 B	9 C	9 A	9 A
10 C	10 A	10 B	10 A
11 A	11 B	11 C	11 B
12 B	12 D	12 C	12 D
13 A	13 C	13 D	13 A
14 D	14 A	14 B	14 A
15 C	15 B	15 B	15 B
16 D	16 D	16 A	16 C
17 C	17 D	17 A	17 C
18 B	18 C	18 D	18 A
19 C	19 C	19 C	19 A
20 C	20 C	20 A	20 D
21 C	21 A	21 C	21 D
22 B	22 B	22 C	22 C
23 C	23 B	23 D	23 A
24 A	24 A	24 C	24 D
25 C	25 A	25 B	25 A
26 E	26 B	26 A	26 B
27 D	27 B	27 E	27 B
28 B	28 C	28 E	28 B
29 A	29 D	29 B	29 C
30 C	30 A	30 C	30 D
31 D	31 B	31 A	31 A
32 B	32 C	32 C	32 B
33 C	33 B	33 A	33 D
34 C	34 C	34 C	34 B
35 B	35 B	35 D	35 C
36 B	36 A	36 B	36 A
37 B	37 A	37 C	37 C
38 A	38 D	38 C	38 C
39 D	39 C	39 D	39 D
40 B	40 C	40 B	40 C

Provpass 3 ingår ej! (Utprovningsspass)

Inom parentes anges vilket provpass som gäller för dem som gjort provet för dyslektiker eller svagt synskadade, t.ex. (= DYS 1).

Fördelningstabell

Tabell som visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare som uppnått respektive normerad poäng på hela högskoleprovet.

Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0.00	105	.2	.2
0.05	202	.5	.7
0.10	269	.6	1.3
0.15	408	.9	2.2
0.20	555	1.3	3.5
0.25	688	1.6	5.0
0.30	868	2.0	7.0
0.35	1 052	2.4	9.4
0.40	1 100	2.5	11.9
0.45	1 297	2.9	14.8
0.50	1 373	3.1	17.9
0.55	1 606	3.6	21.6
0.60	1 812	4.1	25.7
0.65	1 866	4.2	29.9
0.70	1 961	4.4	34.3
0.75	2 071	4.7	39.0
0.80	2 054	4.6	43.7
0.85	2 041	4.6	48.3
0.90	1 968	4.5	52.7
0.95	1 966	4.5	57.2
1.00	1 920	4.3	61.5
1.05	1 934	4.4	65.9
1.10	1 811	4.1	70.0
1.15	1 668	3.8	73.8
1.20	1 610	3.6	77.4
1.25	1 555	3.5	81.0
1.30	1 294	2.9	83.9
1.35	1 267	2.9	86.7
1.40	1 061	2.4	89.1
1.45	969	2.2	91.3
1.50	848	1.9	93.3
1.55	707	1.6	94.9
1.60	567	1.3	96.1
1.65	488	1.1	97.3
1.70	382	.9	98.1
1.75	302	.7	98.8
1.80	193	.4	99.2
1.85	126	.3	99.5
1.90	94	.2	99.7
1.95	58	.1	99.9
2.00	59	.1	100.0
	44 175	100.0	

Medelvärde = 0.91

Standardavvikelse = .40

Kvantitativ del högskoleprovet 2012-10-27

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0–17	0.0	850	1.9	1.9
18–19	0.1	886	2.0	3.9
20–21	0.2	1 323	3.0	6.9
22–23	0.3	1 794	4.1	11.0
24–25	0.4	2 268	5.1	16.1
26–27	0.5	2 472	5.6	21.7
28–29	0.6	2 749	6.2	27.9
30–32	0.7	4 136	9.4	37.3
33–35	0.8	4 164	9.4	46.7
36–38	0.9	3 886	8.8	55.5
39–41	1.0	3 564	8.1	63.6
42–44	1.1	3 191	7.2	70.8
45–47	1.2	2 777	6.3	77.1
48–50	1.3	2 428	5.5	82.6
51–53	1.4	2 124	4.8	87.4
54–56	1.5	1 695	3.8	91.2
57–59	1.6	1 329	3.0	94.3
60–62	1.7	964	2.2	96.4
63–65	1.8	680	1.5	98.0
66–68	1.9	406	0.9	98.9
69–80	2.0	489	1.1	100.0
		44 175	100.0	

Medelvärde = 0.91

Standardavvikelse = .44

Verbal del högskoleprovet 2012-10-27

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provdeltagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal provdeltagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel provdeltagare (%)
0–17	0.0	664	1.5	1.5
18–20	0.1	1 213	2.7	4.2
21–22	0.2	1 229	2.8	7.0
23–24	0.3	1 519	3.4	10.5
25–27	0.4	2 893	6.5	17.0
28–30	0.5	3 239	7.3	24.4
31–33	0.6	3 427	7.8	32.1
34–36	0.7	3 659	8.3	40.4
37–39	0.8	3 551	8.0	48.4
40–42	0.9	3 320	7.5	55.9
43–45	1.0	3 177	7.2	63.1
46–48	1.1	2 960	6.7	69.8
49–51	1.2	2 622	5.9	75.8
52–54	1.3	2 418	5.5	81.2
55–57	1.4	2 214	5.0	86.3
58–60	1.5	1 768	4.0	90.3
61–63	1.6	1 434	3.2	93.5
64–66	1.7	1 141	2.6	96.1
67–69	1.8	756	1.7	97.8
70–72	1.9	536	1.2	99.0
73–80	2.0	435	1.0	100.0
		44 175	100.0	

Medelvärde = 0.91

Standardavvikelse = .46